

# Förslag till partiprogram

Programkommissionens förslag till  
Vänsterpartiets kongress 2024



# Innehållsförteckning

Inledning .....	3
Arbete och gemenskap .....	4
Frihetens hinder .....	6
Klasssamhället och kapitalet .....	6
Läsningar på arbetsplatserna .....	7
Arbetarklassen och det skiktade samhället .....	8
Kapitalets instabilitet .....	9
Överklassens politiska roll .....	10
Kvinnors underordning .....	11
Konservativa intressen .....	11
Socialisering .....	12
Ekonomiskt beroende .....	12
Press och våld .....	13
Konflikt och förändring .....	14
Ekologiska kriser .....	15
En ojämlik värld .....	17
Rasism .....	18
Auktoritära högerkrafter .....	19
Våra svar .....	21
Sammanhållning .....	21
Organisering för förändring .....	22
Arbeta strategiskt .....	23
Strategiska reformer .....	25
Arbete ger utveckling .....	25
Trygghet och självständighet .....	26
Bättre ägandeformer .....	26
Ut ur fossilberoendet .....	27
Sverige i världen .....	28
Avslutning .....	28
Vänsterpartiets grundsyn i sakfrågor .....	29

Stärk den politiska demokratin .....	29
Ägande med helhetssyn .....	30
Välfungerande arbetsplatser.....	31
Stora investeringar .....	32
Starka försäkringar.....	33
Skola, vård och omsorg.....	33
Seriöst företagande.....	35
Infrastruktur .....	36
Utveckla tekniken .....	37
Kultur, media och föreningsliv .....	37
Alla människors lika värde .....	38
Brottsbekämpning .....	40
Internationella relationer.....	41
Vänsterpartiet.....	43

# 1 **Inledning**

2 Vänsterpartiet är ett politiskt parti som samlar människor för att  
3 bygga ett bättre samhälle, där alla kan leva i trygghet, frihet och  
4 jämlikhet. Vi vill se en politik som sätter människor i arbete med  
5 att lösa de stora samhällsproblemen. Genom att skapa  
6 välfungerande arbetsplatser, fasa ut fossilberoendet och ta bättre  
7 hand om varandra skulle det gå att ta historiska kliv framåt.

8 Det finns alla möjligheter att göra det. Det som står i vägen är  
9 framför allt att kapitalet sätter press på samhället att gå i en helt  
10 annan riktning, som istället handlar om kortsiktig vinstjakt. Många  
11 människor som skulle kunna arbeta helhjärtat med de stora  
12 utmaningar vi har framför oss, jobbar idag i verksamheter där  
13 vinstmaximeringen krockar med samhällsnyttan.

14 Vi vill frigöra ekonomin från den tyngden. Vi behöver skolor som  
15 alltid ser till elevernas bästa och industrier som är ärligt engagerade  
16 i att ställa om från det fossila. Vi behöver arbetsplatser som  
17 respekterar sina anställda, med kortare arbetsdagar som låter oss  
18 leva friare liv.

19 Politik handlar inte bara om god vilja, utan också om att ta konflikt  
20 när det behövs. De bra saker vi byggt upp i Sverige blev verklighet  
21 just för att arbetarrörelsen, kvinnorörelsen och många andra stod  
22 upp för sin sak. Vi är många, många fler än de som gynnas av en  
23 politik som utgår från kapitalets intressen. Vi kan använda  
24 demokratin för att genomföra det vi vill.

25 För att göra det behöver vi hålla ihop. Vi behöver frigöra oss från  
26 de gamla, orättvisa strukturer som delar upp oss. Alla ska kunna  
27 forma sina liv fritt, oavsett kön. Alla ska mötas med respekt, var vi  
28 än föddes. Alla ska få vardagsekonomin att gå ihop, vilket jobb vi  
29 än har.

30 Politisk rörelse handlar om att organisera sig för att driva sina  
31 intressen tillsammans. De allra flesta vinner på en politik för  
32 trygghet, frihet och jämlikhet. Vänsterpartiet vill bygga ett  
33 samhälle som fungerar för alla, inte bara för några få.

## 34 **Arbete och gemenskap**

35 Det är mycket mer som förenar oss människor än som skiljer oss åt.  
36 Vi behöver alla värme och mat, närhet och omsorg, hem att bo i  
37 och natur omkring oss. Vi behöver personer som finns där för oss  
38 och ser oss för dem vi är. Vi behöver frihet att uttrycka oss och  
39 forma våra liv.

40 Det sitter djupt i den mänskliga naturen att svara på de här behoven  
41 tillsammans. Vi dras till att ta hand om varandra och bygga bättre  
42 liv. Vi känner kärlek när någon behöver stöd, nyfikenhet när vi kan  
43 lära oss något nytt, beslutsamhet när vi behöver samla kraft. När vi  
44 gör nytta i våra sammanhang skapar det mening, självbild och  
45 riktning i livet. Vi har en stark drivkraft att arbeta och skapa nytt.

46 Genom arbetet stöper vi om den värld vi lever i. Det har långsiktiga  
47 konsekvenser, eftersom vi griper in i historiska processer och  
48 relationer – allt från ekosystem till tilliten mellan människor. Vare  
49 sig vi tar hand om barn eller byggnader, skriver recept eller  
50 programkod, behöver vi en gedigen förståelse av det vi gör och  
51 omsorg om helheten.

52 Ett välfungerande samhälle fångar upp vår vilja att arbeta och  
53 kanaliserar den klokt. Just för att vi människor kan utvecklas åt så  
54 olika håll gör genomtänkta former för samarbete stor skillnad. Vi  
55 behöver sammanhang där vi kan vara trygga med att mötas med  
56 omtanke och förtroende. Det lägger grunden för friheten att  
57 utvecklas i sin egen riktning. Med den friheten i ryggen kan vi  
58 mötas som jämlikar, som självständiga individer med stark  
59 integritet.

60 Formerna för hur vi arbetar tillsammans bildar grundläggande  
61 maktstrukturer som kommer att prägla hela samhällets utveckling.  
62 Det säger mycket om ett samhälle hur fria eller auktoritära  
63 arbetsplatserna är, hur genomtänkt eller kortsiktigt arbetet utförs  
64 och hur ägandeförhållandena ser ut.

65 Vi ser flera problem med hur arbetet organiseras idag. På  
66 arbetsplatserna är det vanligt att vi inte är tillräckligt fria att arbeta  
67 efter eget huvud och att arbetet läggs upp efter andra mål än att  
68 möta människors behov. Långa arbetsdagar gör att tiden inte alltid  
69 räcker till för det arbete vi gör hemma, eller den vila vi behöver för  
70 att kunna arbeta bra. Maktstrukturerna står i vägen för det arbete vi  
71 behöver göra för att kunna leva friare liv.

72 Eftersom vi hela tiden utvecklar nya sätt att arbeta är de  
73 strukturerna alltid i rörelse. Kan de gamla formerna för att

74 organisera arbetet inte hantera de nya utmaningarna öppnar sig nya  
75 möjligheter till politisk frigörelse. Genom historien har också de  
76 starkaste maktstrukturer kunnat utmanas av politiska strömningar  
77 som sett de öppningar som uppstått och agerat på dem.

78 Det är alltid ytterst vi människor som bestämmer vilka samhällen vi  
79 utvecklar. Varje steg vi tar i att frigöra oss från gamla  
80 maktstrukturer är ett steg mot att fatta de besluten mer medvetet  
81 och demokratiskt. Genom att tillsammans rikta vårt arbete mot våra  
82 mänskliga behov kan vi bygga ett samhälle där alla kan leva friare.

84 **Klassamhället och kapitalet**

85 Den värld vi lever i har en lång historia av klassamhällen.

86 Människor har tvingats arbeta hårt för att ett fåtal furstar, slavägare  
87 och patroner ska kunna bygga upp makt och ägande. Den kedjan av  
88 olika klassamhällen fortsätter hela vägen till idag. Många av dagens  
89 miljardärer sitter på förmögenheter som grundlades långt innan de  
90 demokratiska genombrotten.

91 Med industrisamhällets framväxt förändrades klassamhällena  
92 dramatiskt. Arbetet blev långt mer produktivt. Ägandet började  
93 organiseras i bolag som drevs att ständigt försöka sänka sina  
94 kostnader och vara steget före varandra.

95 Det lade grunden för två nya samhällsklasser: en klass av  
96 kapitalägare och en klass av arbetare. När människor knöts ihop  
97 kring den storskaliga produktionen i städerna öppnades helt nya  
98 möjligheter till organisering. I land efter land växte starka  
99 arbetarrörelser fram, tillsammans med en uppsjö av andra folkliga  
100 rörelser. De drev igenom en lång rad krav på demokrati, rättigheter  
101 och bättre arbetsvillkor trots hårt motstånd från överklassen. För  
102 första gången kunde vanliga människor organisera sig så brett att  
103 de kunde göra anspråk på att själva leda samhället.

104 Många politiska motsättningar handlar i grunden om  
105 intressekonflikten mellan alla oss som arbetar och skapar värde,  
106 och å andra sidan det fåtal som äger de stora företagen. Hur mycket  
107 av det värde vi skapar de tar i vinst och hur mycket som går tillbaka  
108 till oss är en fråga om makt.

109 De är beroende av det arbete vi utför, och det ger oss  
110 förhandlingsstyrka. Det ligger i deras intresse att försöka hålla  
111 tillbaka den. Arbetarrörelsens uppgift är tvärtom att organisera den  
112 till en kraft som kan förändra samhället.

## 113 **Låsningar på arbetsplatserna**

114 En arbetsplats där människor har bra sammanhållning, löser  
115 problem efter eget huvud och känner sig trygga att säga vad de  
116 tycker är en produktiv arbetsplats. Det är också en arbetsplats där  
117 människor kommer att ha lätt att bygga upp förhandlingsstyrka  
118 tillsammans.

119 Just därför driver ägarnas intresse av att hålla nere lönerna ofta  
120 fram dåliga företagskulturer. Utbytbarhet och kontroll sänker  
121 människors förhandlingsstyrka och pressar fram hårdare  
122 arbetsdagar. Samtidigt punkteras det engagemang som lägger  
123 grunden för att arbetsplatser och samhällen ska fungera ordentligt.

124 Det är ett grundläggande problem med ägandeformer som bygger  
125 på vinstmaximering. Från ett samhällsperspektiv är det en enorm  
126 förlust varje gång en människa tappar sin genuina drivkraft att göra  
127 ett gott arbete i yrkeslivet. För det enskilda företaget kan det  
128 tvärtom vara lönsamt att slita ut människor och säga upp dem  
129 istället för att lägga tid på återhämtning, kompetensutveckling och  
130 att skapa bra arbetsplatser. Aktiebolag är inte gjorda för att lyfta  
131 blicken och se de större konsekvenserna av sina beslut.

132 Den enögdheten kan driva dem att förstöra ekosystem, vars  
133 långsiktiga bärkraft betyder lite för deras lönsamhet men mycket  
134 för framtiden. Den får dem att låsa in kunskap som skulle göra  
135 långt större nytta om den kunde användas fritt. Den leder dem till  
136 att slösa enorma resurser på konflikter med varandra i form av allt  
137 från marknadsföring till juridiska tvister.

138 En ekonomi där de här tendenserna är utbredda leder till ett  
139 samhälle som hela tiden tvingas hanka sig fram genom små och  
140 stora kriser. Med klokare ägandeformer skulle vi förebygga fler  
141 problem innan de växer sig stora. Fler människor skulle kunna gå  
142 till jobbet med en känsla av att vara en viktig och uppskattad del av  
143 en arbetsplats världen behöver. Fler uppgifter skulle utföras av  
144 någon som är fri att göra ett bra arbete. Samhällen där människor  
145 möts med respekt på sina arbetsplatser fungerar långt bättre.



## 146 **Arbetarklassen och det skiktade samhället**

147 Lönearbete betyder i praktiken olika saker för människor med olika  
148 förhandlingsstyrka. Den som är enkelt utbytbar i arbetet tvingas  
149 oftare möta den kalla kärnan i kapitalets intresse av att alltid  
150 försöka pressa fram lite mer lönsamhet. Andra kan på egen hand  
151 förhandla fram rimligare arbetsvillkor och löner. Det gör att livs-  
152 och arbetsvillkoren skiljer sig drastiskt mellan människor, på  
153 godtyckliga och djupt orättvisa sätt.

154 Organisering förändrar den dynamiken. Det ger alla som arbetar en  
155 starkare förhandlingsposition, som grundar sig i att vi är långt  
156 mindre utbytbara tillsammans. En arbetande klass som byggt starka  
157 fackföreningar har helt andra möjligheter att förändra saker till det  
158 bättre.

159 Ju större personliga konsekvenser det skulle få för människor att  
160 förlora jobbet, desto starkare är ägarnas övertag på arbetsplatsen.  
161 Det ger dem ett intresse av ett samhälle med djup fattigdom och  
162 utbredd ekonomisk stress. Ju tryggare och friare vi är, desto mer  
163 förhandlingsstyrka har vi.

164 Därför har den ägande klassen också en i grunden kluven syn på  
165 arbetslöshet. I ett samhälle med stora investeringar, där det finns  
166 gott om jobb att söka, kommer vi att kunna ställa krav på bra löner  
167 och arbetsvillkor. Att Sverige under flera årtionden drev en politik  
168 för full sysselsättning skapade en situation på arbetsplatserna som  
169 gjorde att arbetarklassen kunde ta stora steg framåt. Det kom att  
170 prägla hela samhällsutvecklingen.

171 Hög arbetslöshet är ett ofattbart slöseri med människors  
172 arbetsförmåga. Det betyder att produktionen är långt lägre än den  
173 skulle kunna vara. Trots det har borgarklassen alltid dragit åt det  
174 hållet. För dem vägs det ofta upp av att makten på arbetsplatserna  
175 förskjuts till deras fördel, så att de kan behålla en större andel av  
176 det värde som ändå skapas.

177 Att människors fattigdom sänker förhandlingsstyrkan betyder också  
178 att kapitalet inte är särskilt intresserade av att samhället stödjer  
179 människor att ta sig ur den. När bostadsbolagen höjer hyrorna eller  
180 butikerna höjer matpriserna ökar pressen på människor att behålla  
181 sina jobb även om villkoren är orimliga. Ett samhälle där  
182 människor fastnar i djupa skulder är både lönsamt för bankerna och  
183 fördelaktigt för kapitalet i stort.

184 Stadsdelar, förorter, bruksorter och småorter lämnas med färre  
185 möjligheter till utveckling när människor görs utbytbara och

186 arbetslösa. Det kan handla om stängda skolor och avsaknad av  
187 service, eller om en självförstärkande kombination av fattigdom,  
188 brott och repression. Istället för att bygga upp starka  
189 lokalsamhällen med resurser att lösa de problemen, drar sig den  
190 ekonomiska eliten hellre undan till välbärgade områden.

191 Borgarklassen har ett intresse av att stärka de skillnaderna. De har  
192 större möjligheter att vinna stöd för sin sak i ett samhälle där  
193 chefer, politiker och andra i maktställning lever på helt andra  
194 villkor än de flesta. Sammanhållning och jämlikhet betyder tvärtom  
195 att vanliga människors livsvillkor hamnar i centrum.

196 Ett samhälle med djupa klasskillnader kommer inte att hänga ihop.  
197 Människor har enklare att förstå varandra, bygga förtroende och  
198 arbeta tillsammans ju mer vi kan mötas på ungefär samma villkor.

### 199 **Kapitalets instabilitet**

200 Skiktningen av samhället är ett av flera exempel på hur kapitalets  
201 dynamik leder till en grundläggande instabilitet i samhället och  
202 ekonomin. Vi har länge sett en ohållbar utveckling där alltmer  
203 kapital koncentreras på allt färre händer. Det kommer att behövas  
204 aktiv politisk handling för att bryta mönstret att mer och mer makt  
205 samlas hos miljardärer, som utövar den helt godtyckligt.

206 I många företag märks kapitalets instabilitet när ägandet skiljs från  
207 verksamheten och besluten börjar fattas i styrelserum med väldigt  
208 svag koppling till det verkliga arbete företaget bygger på. Den syns  
209 i hur ägare kan ta stora risker och låta andra stå för notan när ett  
210 bolag förstör naturresurser eller går i konkurs. Aktiebolagens  
211 ensidiga fokus på sin egen lönsamhet skapar en kultur av ointresse  
212 för samhällsekonomin komplexitet, som också kommit att prägla  
213 andra institutioner.

214 I ekonomin i stort syns den instabiliteten bland annat i djupa kriser  
215 som kan förlama många länders ekonomiska utveckling i årtal.  
216 Oförmågan att sätta människor i produktivt arbete blir  
217 självförstärkande när uteblivna löner drar undan människors  
218 möjligheter att köpa det de behöver.

219 Kapitalet behöver politisk stabilitet och statliga investeringar i till  
220 exempel utbildning för att stå starka i konkurrensen på sikt.  
221 Samtidigt kan det sällan hålla sig från att i varje läge driva sina  
222 ekonomiska intressen så hårt de kan. När särintressen som  
223 skolbolagen tar allt det politiska utrymme de kan köpa blir det

224 särskilt tydligt. Kapitalet undergräver ständigt både sina långsiktiga  
225 förutsättningar och sin egen legitimitet.

## 226 **Överklassens politiska roll**

227 Överklassen omsätter sin ekonomiska makt i politisk makt genom  
228 tankesmedjor, lobbyister, medieägande och högerpartier. Det är en  
229 fortsättning på en lång historia av maktutövande uppifrån. Många  
230 av dagens politiska idéer och institutioner växte en gång i tiden  
231 fram utifrån intressena hos gamla tiders överhet. Det har tagit tid  
232 och kraft att förändra inriktningen på till exempel utbildnings- och  
233 rättsväsendet i en mer demokratisk riktning.

234 Med demokratins genombrott uppstod en grundläggande oro i  
235 borgarklassen för att den politiska sfären skulle ha för stort  
236 handlingsutrymme. Det har varit viktigt för dem att försöka snäva  
237 in demokratins ramar för att begränsa utrymmet för människor att  
238 driva igenom sina egna intressen. Den ekonomiska eliten behöver  
239 ett politiskt etablissemang som står nära dem och lever långt från  
240 vanliga människors vardag.

241 Ju mer kapitalet förmår forma samhället, desto mer kommer  
242 högerns politiska projekt att behöva handla om att hantera olika  
243 sorters kriser. Deras ideologiska behov handlar därför till stor del  
244 om att undvika konstruktiva, demokratiska processer, som skulle  
245 synliggöra hur deras misslyckade politik gång på gång krockar med  
246 större samhällsintressen.

247 De behöver uppgivenhet och misstroende, alarmism och  
248 syndabockar. Deras klassförakt syns i en dömande människosyn,  
249 som handlar om att människor är lata, själviska och behöver  
250 pressas att göra nytta. Tanken att varje människa är värd trygghet,  
251 frihet och jämlikhet är fortfarande radikal.

## 252 **Kvinnors underordning**

253 Den gamla patriarkala maktordningen har tagit sig många olika  
254 uttryck genom tiderna. Ett grundläggande mönster är att kvinnors  
255 liv, sexualitet och arbete begränsas och styrs på olika sätt.

256 Strukturen upprätthålls med sociala förväntningar, ekonomiskt  
257 beroende och ytterst mäns våld mot kvinnor.

258 Varje samhälle behöver former för hur nya generationer kommer  
259 till världen. En röd tråd som löper genom de patriarkala samhällena  
260 är att kvinnor på olika sätt hindras från att bestämma över sitt liv  
261 och sitt föräldraskap, med såväl lagar som strikta normer. Det har  
262 bland annat tagit sig uttryck i försök att hålla kvar kvinnor i  
263 hemmen för att ta ansvar för familjen. De strukturerna har betytt att  
264 män har haft stark kontroll över kvinnors kroppar och arbete.

265 Människor förväntas främst leva ut kärlek och sexualitet genom att  
266 bilda heterosexuella par, som leder till föräldraskap i traditionella  
267 kärnfamiljer. Kvinnors frigörelse har varit en kraft som öppnat nya  
268 möjligheter och ifrågasatt det drag av ägande och instängdhet som  
269 levt kvar i synen på familjer. De juridiska, ekonomiska och sociala  
270 möjligheterna att välja sina relationer är större idag, även om gamla  
271 normer också lever kvar.

272 För att samhället ska fungera behövs ett omfattande omsorgsarbete,  
273 där vi tar hand om varandra. Det handlar till exempel om  
274 föräldraskap, hushållsarbete och att ta ansvar för nära relationer.  
275 Kvinnor har länge stått för större delen av det arbetet, samtidigt  
276 som värdet av det inte erkänts ekonomiskt eller kulturellt.

## 277 **Konservativa intressen**

278 Den här maktordningen har påtagliga fördelar för män. Den ger  
279 dem större tillgång till maktpositioner och bygger upp vardagliga  
280 sociala överlägen i relationerna till kvinnor. Män förväntas odla  
281 särskild gemenskap och lojalitet med andra män, som utesluter  
282 kvinnor. Det formar en social kraft med gott om maktpositioner att  
283 agera från. När världen förändras, och särskilt när kvinnor ställer  
284 uttryckliga krav på jämlikhet, möts det ofta av en konservativ  
285 reflex hos män som upplever sin position hotad. Den tar sig uttryck  
286 i såväl medvetna politiska projekt som att passivt undvika att lösa  
287 de problem kvinnor möter.

288 Den överordnade roll män växer upp i är både bekväm och ihålig  
289 samtidigt. Att undvika det som påstås vara kvinnligt blir att  
290 undvika delar av vad det är att vara människa. Att inte träna sig på

291 omsorgsarbete utan förlita sig på att kvinnor står för det leder till  
292 färre nära relationer och större ensamhet i livet.

293 Klassamhället förstärker könsmaktsordningen på flera sätt.  
294 Kapitalet drar nytta av det obetalda och lågavlönade arbetet och har  
295 därför ett direkt intresse av att hejda reformer som bygger upp  
296 kvinnors förhandlingsstyrka.

297 Precis som med andra resurser har kapitalet en tendens att försöka  
298 pressa fram så mycket omsorgsarbete det går, utan något större  
299 intresse för de långsiktiga konsekvenserna. Vi märker det i den  
300 ibland omöjliga situation människor sätts i när de förväntas  
301 kombinera till exempel föräldraskap med förvärvsarbete på heltid.  
302 Klassamhället har också inneburit att omsorgsarbetet inte bara  
303 fördelats utifrån kön, utan också utifrån klass och hudfärg.

### 304 **Socialisering**

305 Redan från uppväxten präglas våra liv av hur människor delas upp i  
306 två kön, med varsin uppsättning förväntningar för hur vi ska tänka,  
307 se ut och bete oss. Det är en del i hur vi formar våra självbilder, vad  
308 vi lägger vår tid på och vilka roller vi vänjer oss vid att ta.

309 Den uppdelningen gör både kvinnlighet och manlighet hårt  
310 villkorad. Ordningen upprätthålls genom att ge människor olika  
311 positioner i könsmaktsordningen beroende på hur väl de motsvarar  
312 förväntningarna. Uteslutningen av hbtqi-personer är ett tydligt  
313 exempel på de skarpa sociala straff det kan leda till. Det kan få en  
314 särskild dynamik när en kontrollerande omgivning försöker  
315 undvika att de sociala straffen påverkar deras heder eller status.  
316 Nya generationer har allt eftersom kunnat bryta upp många av de  
317 ramar som begränsar våra liv.

318 Utrymmet för olika sätt att vara människa har på många sätt varit  
319 snävare för kvinnor än för män. Det finns fortfarande förväntningar  
320 på kvinnor att ta mindre plats, anpassa sig och gå över sina egna  
321 gränser för att ge andra omsorg. Den feministiska rörelsen har varit  
322 avgörande för att synliggöra och komma ur de mönstren.

### 323 **Ekonomiskt beroende**

324 Arbeten som gav mycket förhandlingsstyrka var länge uttryckligt  
325 reserverade för män. Kvinnorörelsen har kommit långt på vägen  
326 med att bryta upp de strukturerna. Många juridiska hinder är  
327 avskaffade, diskriminering är förbjuden och sociala murar har rivits  
328 ner. Trots det är många yrken än idag tydligt mans- eller

329 kvinnodominerade och kvinnors arbete värderas generellt lägre än  
330 mäns arbete.

331 De långa och utmattande arbetsdagar som präglar många  
332 arbetsplatser krockar med det obetalda omsorgsarbete kvinnor  
333 förväntas stå för. Det är ett av skälen till att deltidsarbete är utbrett i  
334 många kvinnodominerade yrken. Eftersom det vanligtvis passar  
335 kapitalet bra, leder det också till att även de som söker heltidsarbete  
336 ofta förvägras det.

337 Den sortens strukturer betyder att kvinnor överlag har en svagare  
338 ekonomisk självständighet än män, trots att de sammantaget arbetar  
339 mer. Både i hemmet och på arbetsplatserna är det vanligt att  
340 kvinnor i någon mening är ekonomiskt beroende av goda relationer  
341 till män. Goda möjligheter till förvärvsarbete har alltid betytt  
342 mycket för de feministiska framstegen.

### 343 **Press och våld**

344 De traditionella förväntningarna på kvinnor att träna sig i  
345 omsorgsarbete under uppväxten och på män att bygga upp  
346 auktoritet lever fortfarande kvar. I skarp kontrast till kvinnorollens  
347 betoning av värme och omtanke, innehåller idealen för män ofta en  
348 romantisering av maktutövning och emotionell avstängdhet. Det är  
349 ett gammalt mönster som delvis kommer ur klassamhällets behov  
350 av hårda hierarkier.

351 En av konsekvenserna av det är fysiskt och psykiskt våld. Mäns  
352 våld mot kvinnor tvingar kvinnor att förhålla sig till allvarliga  
353 risker i en lång rad situationer och förskjuter därmed makt i  
354 samhället i stort. Mäns våld mot andra män leder till en betoning av  
355 våldskapital i mansrollen. Mäns våld mot de människor som bryter  
356 med könsnormerna snävar in allas frihet att uttrycka sina olika  
357 sidor.

358 Auktoritära mansroller leder också till en normalisering av att gå  
359 över kvinnors gränser, som börjar etableras långt innan vuxen  
360 ålder. Det tar sig sedan uttryck i allt från förminskanden till  
361 kontrollerande mönster i relationer och sexuella trakasserier. Det  
362 skapar också ett utrymme för övergreppen i porrindustrin, sexköp  
363 och människohandel.

364 Att kvinnorörelsen steg för steg kunnat sänka acceptansen för både  
365 fysiskt och psykiskt våld har lett till att samhället sakta börjat se  
366 brottens allvar och omfattning. Det har också betytt att fler växer

367 upp med att respekteras i sin integritet och att vi tagit flera steg mot  
368 en samtyckeskultur.

### 369 **Konflikt och förändring**

370 Fortfarande idag genomsyras mycket av det vi gör tillsammans av  
371 ett strukturellt övertag som män har över kvinnor. Det sker både  
372 öppet och dolt, medvetet och omedvetet. När vi sätter ord på det  
373 som händer framträder mönstren. De syns i personliga erfarenheter  
374 och i statistik. De syns i familjer och på arbetsplatser, i  
375 myndigheter och i föreningsliv. De syns i en kultur som ofta sätter  
376 män i centrum och kvinnor i bakgrunden.

377 Konservativa och auktoritära krafter försöker aktivt förstärka de  
378 mönstren och riva upp de rättigheter vi vunnit. Det gör det viktigt  
379 att försvara tidigare framgångar.

380 Samtidigt lever vi mitt i en radikal frigörelseprocess som pågår  
381 världen över. Industrisamhällets framväxt öppnade helt nya  
382 möjligheter till organisering och politiskt arbete också för kvinnor.  
383 Förvärvsarbetet lade grunden för ett skifte som bara har börjat.

## 384 **Ekologiska kriser**

385 Vi lever i en tid av historiska ekologiska kriser.

386 Klimatförändringarna ruckar på stabiliteten i de grundläggande  
387 livsvillkor vi behöver för att bygga goda liv. Trängda ekosystem  
388 gör att vi förlorar delar av jordens biologiska arv i snabb takt. Flera  
389 kriser förstärker varandra, med oöverblickbara konsekvenser för de  
390 livsmiljöer och den natur vår frihet vilar på. Världen står inför  
391 vägval som mänskligheten kommer att se tillbaka på långt in i  
392 framtiden.

393 De ekologiska kriserna går långt tillbaka i tiden. Mänsklighetens  
394 begränsade tekniska förmåga och sätt att organisera arbetet har lett  
395 till att kretslopp överbelastats och naturresurser förbrukats i  
396 snabbare takt än de förmått återhämta sig. Den storskaliga  
397 förbrukningen av fossila bränslen är på många sätt en brytpunkt,  
398 med djupa konsekvenser på global nivå. Vi behöver utveckla nya,  
399 hållbara sätt att arbeta på en lång rad områden, som bygger på en  
400 genomtänkt omsorg om livets villkor. Det är en stor och krävande  
401 uppgift för vilket samhälle som helst. Varje politisk kraft som gör  
402 anspråk på att leda samhället behöver kunna svara på hur den  
403 omställningen ska se ut.

404 Kapitalets brist på helhetssyn är en av grundorsakerna till att  
405 situationen gått så långt som den gjort. Mycket av dagens problem  
406 hade gått att undvika till små kostnader, men vinstmaximerande  
407 bolag kan inte annat än att i varje läge prioritera den egna  
408 avkastningen. Den oförmågan gör det omöjligt för aktiebolag att ta  
409 verkligt ansvar.

410 Trots allt vi vet om klimatförändringarna kommer kapitalet att  
411 fortsätta bränna fossil energi så länge det är kortsiktigt lönsamt.  
412 Trots att vi behöver ta bättre hand om ekosystemen för att inte  
413 förstöra deras bärkraft tvekar inte kapitalet att riva sönder kretslopp  
414 och lämna problemen till andra.

415 Trots att vi behöver hushålla med begränsade resurser drar kapitalet  
416 åt att slösa med dem. När produkter designas för att säljas, snarare  
417 än för att användas, leder det ofta till att de inte håller och är svåra  
418 att reparera. Det är ofta lönsamt att förstöra överblivna varor hellre  
419 än att låta dem komma till nytta. Mängder av resurser förbrukas på  
420 marknadsföring människor gör allt för att undvika. Till det kommer  
421 det slöseri som bottnar i den absurda fördelningen av vinsterna,  
422 som gör att privatjet och slott åt överklassen prioriteras före  
423 verkliga behov som att ge alla en trygg uppväxt.



424 Oförmågan att se helheter leder också till att kapitalet har svårt att  
425 driva den tekniska utveckling vi behöver. Ny kunskap har ett  
426 enormt samhällsekonomiskt värde för världen, men det är bara en  
427 bråkdel av det värdet som går att tjäna pengar på. Kapitalet  
428 prioriterar istället andra investeringar, stänger sina  
429 utvecklingsprocesser för omvärlden och låser in den kunskap det  
430 tar fram bakom patent.

431 Det är en utmaning för stater att reglera de här problemen, eftersom  
432 de flesta företag har ägandeformer som gör dem ovilliga att  
433 samarbeta. Det har ofta lönat sig för aktiebolag att tvärtom  
434 motverka demokratiskt fattade beslut genom att bryta mot lagar,  
435 driva politisk lobbying eller flytta produktion till länder utan  
436 effektiva regelverk.

437 Det blir särskilt tydligt för fossilkapitalet, de bolag som äger fossila  
438 tillgångar och djupt fossilberoende industrier. Varje omställning,  
439 hur vi än genomför den praktiskt, innebär att deras tillgångar blir  
440 värdelösa. Därför har de länge finansierat politiska krafter som  
441 försenar det skiftet.

442 Andra företag hamnar i andra roller. Vissa har ett intresse av att  
443 driva på omställningen, som till exempel de som bygger  
444 vindkraftverk eller eldrivna fordon. Ibland kan företag göra stor  
445 skillnad utan att det nödvändigtvis kostar dem särskilt mycket och  
446 motivera det som marknadsföring. En del dras med för att  
447 långsiktigt fossilberoende kommer att vara en företagsekonomisk  
448 risk i en värld som väljer en annan väg.

449 Däremot har kapitalet samlade politiska intressen som försvårar  
450 världens omställning. Det har till exempel mycket att förlora på  
451 skiften mot en starkare demokrati som tar en större roll i de stora  
452 investeringsbesluten. Ett samhälle som medvetet tar oss ur  
453 fossilberoendet är ett samhälle som också är redo att ta sig an fler  
454 problem i konflikt med starka kapitalintressen.

455 Det finns en lång historia av människor som tillsammans försvarat  
456 de naturvärden vi bygger våra liv kring. Det har gått att organisera  
457 politiska krafter som varit starka nog att utmana ägarintressen och  
458 öppna nya vägar framåt. Vi har kunnat bygga upp lagstiftning som  
459 begränsar utrymmet för kortsiktig exploatering och lägger tillbaka  
460 en del av de samhällsekonomiska kostnaderna på företagen.

461 Klimatforskningens genomslag kom i en omtumlande tid då stater  
462 drog sig tillbaka från sitt ansvar att styra samhällets utveckling,  
463 ivrigt pådrivna av kapitalet. I praktiken betydde det låga offentliga  
464 investeringar, attacker på välfärden och sämre jobbomöjligheter. Det

465 skiftet drevs igenom med en ideologisk strömning full av politisk  
466 uppgivenhet, fokus på privat konsumtion och skuldbeläggning av  
467 enskilda människor för strukturella problem. Allt det här kom att  
468 prägla diskussionerna om klimatpolitiken på ett sätt som ofta låste  
469 dem. För att bygga upp stödet för omställningen kommer vi att  
470 behöva förhålla oss till den historien och utforma politiska projekt  
471 som många kan sluta upp bakom.

472 Klimatkrisen är ett historiskt formativt ögonblick där vi kan välja  
473 nya, bättre sätt att organisera samhället. Vi behöver alla vara  
474 beredda att lyssna på forskningen och svara med genomtänkta  
475 förslag i rätt skala. Stora skiften i själva produktionen är den  
476 realistiska vägen framåt. Breda strategier för att i varje läge göra  
477 det som är politiskt möjligt kommer att vara helt avgörande för att  
478 hantera kapitalets intressen. Det kräver kunskaper, prioriteringar  
479 och långsiktighet.

## 480 **En ojämlik värld**

481 Jakten på större vinster har lett kapitalet att söka jorden runt efter  
482 arbetskraft och naturresurser att exploatera. Historiskt har det ofta  
483 tagit sig formen av annekteringar, tvångsarbete och kolonialt  
484 förtryck. Flera av västvärldens stater byggde imperier som sträckte  
485 sig över stora delar av världen.

486 Världens stormakter har länge drivit destruktiva geopolitiska  
487 konflikter om kontrollen över strategiska råvaror, teknologi och  
488 finansiella flöden. Det har stärkt antidemokratiska krafter i många  
489 länder och etablerat en kostsam vapenindustri med starka politiska  
490 intressen. Det driver fram en farlig dynamik, där mindre stater dras  
491 in och hamnar i kläm. Särskilt utvecklingen av kärnvapen ställer  
492 världen inför oacceptabla risker.

493 Historien av kolonialism och imperialism formade en förödande  
494 ekonomisk underordning av stora delar av världen. Den syns  
495 fortfarande i form av utländskt ägande av nyckelsektorer, ensidiga  
496 resursflöden, korruption och djup skuldsättning av många stater.  
497 Det ger kapitalet starka verktyg att pressa fram politik. Den  
498 självständighet befrielseörelserna vann återstår till stor del att  
499 förverkliga.

500 Kapitalet har dragits till underordnade länder för att det har varit  
501 platser där det inte behövt respektera de krav på grundläggande  
502 rättigheter som människor kunnat driva igenom i mer utvecklade  
503 ekonomier. Det har kunnat förlägga tungt arbete och miljöskadlig

504 produktion där, istället för att investera i tekniskiften som löser  
505 problemen på riktigt.

506 Den hårda press det kunnat sätta på människor har lett till stora  
507 sociala kostnader och tragedier, samtidigt som det betytt att väldigt  
508 lite av alla de rikedomar som skapats där stannat hos befolkningen.  
509 Människor har fastnat i fattigdom i generationer, trots att små  
510 investeringar i trygghet och utbildning hade kunnat bryta det  
511 mönstret. Vi lever i en värld där många stukas av hårt arbete från  
512 tidig ålder, när vi hade kunnat leva i en där alla får utveckla sina  
513 förmågor.

514 Vi människor har allt att vinna på att samarbeta och tillsammans  
515 bygga en bättre värld i fred och frihet. Världens ekonomiska  
516 utveckling har öppnat nya möjligheter till politisk frigörelse. När  
517 människor knyts ihop och kan ta sig ur den djupaste fattigdomen  
518 lägger det grunden för fackföreningar, kvinnorörelser och andra  
519 demokratiska krafter.

520 Varje gång människor någonstans tar ett steg framåt, stärks också  
521 vi. Internationell solidaritet handlar om att se sig som en del av en  
522 större helhet och försvara varandras möjligheter att utvecklas fritt.

## 523 **Rasism**

524 Att kolonialismen slog sönder och underordnade samhällen världen  
525 över lade grunden för mycket av de rasistiska strukturer vi ser idag.  
526 När människor förvägrades grundläggande rättigheter kunde den  
527 ägande klassen pressa fram arbete med våld. Mycket av det  
528 rasistiska idéarbetet kommer ur deras behov av att legitimera det.

529 Kapitalet har fortsatt dra nytta av de idéerna för att normalisera  
530 orimliga arbetsvillkor, sänka stödet för att ta hand om varandra  
531 eller försvara imperialistiska krig. Det har alltid dragits till  
532 fattigdom och rättslöshet eftersom det undergräver människors  
533 förhandlingsstyrka. Det syns till exempel i exploateringen av  
534 migrantarbetare som saknar grundläggande juridiska rättigheter i  
535 det land de bor i. En del av de rasistiska strukturerna är att vissa  
536 människor sätts i den sortens situationer, där handlingsalternativen  
537 är hårt begränsade.

538 De allra flesta människor har tvärtom ett intresse av att alla har  
539 ordentliga rättigheter, skyddsnät och förhandlingsstyrka eftersom  
540 det lyfter nivån på hela arbetsmarknaden. Varje gång ett samhälle  
541 accepterar usla villkor för vissa riskerar det att börja gälla fler och  
542 fler.

543 Rasismen används för att dölja det. Genom att beskriva oss som  
544 helt olika grupper som står emot varandra kan det framstå som att  
545 det ligger i vårt intresse att kapitalet trampar på andra människor.  
546 När de sämre villkoren sedan breder ut sig ligger det nära till hands  
547 att skylla på dem som drabbas istället för att se vad det är som  
548 händer.

549 Strategisk rasism har länge varit en del av högerens retoriska och  
550 politiska verktygslåda. Ju mer segregerat ett samhälle är, desto  
551 enklare är det att sprida misstänksamhet mellan människor som har  
552 all anledning att hålla ihop. Det är upp till de progressiva rörelserna  
553 att sätta ord på varför de använder den strategin, försvara alla  
554 människors värdighet och föra tillbaka diskussionen till de verkliga  
555 konfliktlinjerna.

556 Utpekande och misstänkliggörande av olika grupper har skett i  
557 historiska processer där lagstiftning, ekonomiska strukturer och  
558 rasistiska föreställningar samverkat. Det har sett väldigt olika ut för  
559 olika grupper. Därför behöver vi specifika historiska kunskaper om  
560 olika sorters rasism för att förstå och bryta mönstren.

561 Rasistiska tankemönster fungerar ofta mer eller mindre omedvetet.  
562 Däremot kommer de till stor del ur den långa historien av medvetet  
563 skapade rasistiska berättelser och myter. Eftersom gamla tiders  
564 rasläror blivit svåra att försvara är många av de negativa  
565 stereotyper som sprids idag istället knutna till etnicitet, religion och  
566 kultur.

567 Trots att de rasistiska idéerna satt sig djupt visar historien tydligt att  
568 det finns alla möjligheter att göra upp med det arvet. Det arbete  
569 rasifierade personer står för ger också förhandlingsstyrka.  
570 Tålmodigt, organiserat arbete för gemensamma intressen har betytt  
571 mycket för att bryta med gamla strukturer och skapa genuin  
572 sammanhållning.

573 Människor föredrar i grunden gemenskap. Det tar energi att försöka  
574 hålla oss uppdelade. Ett samhälle där vi möts på mer jämlika  
575 villkor kommer också att vara ett samhälle som kan lägga det  
576 rasistiska idéarvet bakom sig.

## 577 **Auktoritära högerkrafter**

578 Maktstrukturerna skapar en grogrund för ett förakt mot andra  
579 människor. För en del är det en tilltalande tanke att få ingå i dem,  
580 stå över andra och rikta sin frustration mot någon som inte kan  
581 försvara sig. Auktoritära högerkrafter bygger en världsbild på

582 fördomar, konformism och aggression riktad neråt, mot människor  
583 de uppfattar som annorlunda och underordnade.

584 Deras bittra kamp för gamla hierarkier och lydnadskultur passar på  
585 många sätt överklassens intressen. Det ställer människor som  
586 egentligen har samma intressen mot varandra. Det öppnar för  
587 direkta angrepp på vissa grupperns rättigheter och  
588 förhandlingsstyrka. Det leder det politiska fältet bort från  
589 demokratiska processer och sakliga diskussioner.

590 Den auktoritära högern har blivit reella hot mot demokratin i  
591 situationer där den ekonomiska eliten börjat uppfatta dem som  
592 användbara verktyg, gett dem finansiering och öppnat politiskt  
593 utrymme för dem i etablissemanget. Ofta har det handlat om att  
594 överheten försökt komma ur sina egna legitimitetskriser.

595 Samtidigt är auktoritära högerkrafter vid makten ett recept för  
596 stormiga politiska år, långt från den stabilitet kapitalet vanligtvis  
597 föredrar. Den hårda press på människor det kan dra nytta av  
598 kommer med ett stort mått godtycke, tumult och nyckfulla agendor  
599 som kan krocka med viktiga kapitalintressen. Den ekonomiska  
600 eliten kan upptäcka att de är förpassade till passagerarsätet på en  
601 färd med en aggressiv, bångstyrig förare.

602 Den auktoritära högerns grundläggande svaghet är att deras  
603 faktiska politik går emot de flestas intressen. De kan fånga upp  
604 människors frustrationer med samhället, men inte bygga något  
605 bättre. De kan spela på tendenser att vilja trampa på andra, men den  
606 avhumaniseringen färgar också i praktiken samhället i stort. De kan  
607 erbjuda ett trask av bitterhet att vada i, men de kan inte svara mot  
608 människors behov av fungerande sammanhang.

609 I tider där samhället präglas av större trygghet och sammanhållning  
610 pyser luften ofta ur dem. Den som är en del av ett organiserat  
611 politiskt sammanhang som ger ett reellt hopp om förändring  
612 kommer långt mer sällan att fastna i aggressivt misstroende.  
613 Valfungerande fackföreningar och andra sociala rörelser har därför  
614 en nyckelroll i det långsiktiga arbetet mot auktoritära och  
615 fascistiska krafter.

616 Vi svarar på deras angrepp med ett brett försvar av mänsklighet och  
617 sammanhållning, som gång på gång för tillbaka diskussionen till de  
618 verkliga konfliktlinjerna i samhället. Genom att bygga hopp om  
619 verkliga lösningar på konkreta problem kan vi göra dem irrelevanta  
620 för de flesta människor.

622 **Sammanhållning**

623 De stora samhällsproblemen har en sak gemensamt: de handlar i  
624 grunden om makt. För att lösa dem behöver vi kunna ta konflikt  
625 med starka intressen.

626 Möjligheterna att bygga den förhandlingsstyrkan kommer framför  
627 allt ur det arbete människor gör. Kvinnors obetalda omsorgsarbete  
628 är avgörande för att samhället överhuvudtaget ska fungera. Många  
629 LO-arbetare står för arbetsuppgifter som tas för givna men snabbt  
630 blir synliga den dag de inte längre utförs. Att göra ett arbete som  
631 behövs ger en stabil grund att stå på.

632 En och en kan vi inte göra särskilt mycket med den  
633 förhandlingsstyrkan. Organiserar vi oss och agerar tillsammans i  
634 solidaritet kan vi däremot sätta ett tryck på förändring som i  
635 längden är svårt att hejda. Allmän rösträtt, fackliga rättigheter,  
636 förskolor och pensioner är alla exempel på politiska segrar som har  
637 vunnits genom att människor har hållit ihop kring ett gemensamt  
638 mål. Vi vet av erfarenhet att bred organisering kan skapa starka  
639 politiska krafter.

640 Överklassen har en grundläggande svaghet i att väldigt få har  
641 någon anledning att låta dem styra riktningen. De allra flesta har  
642 allt att vinna på att frigöra sig från dem. Människors förmåga att  
643 samarbeta är därför avgörande för att driva igenom förändring. Vi  
644 vill odla förtroende och sammanhållning i en bred arbetande klass  
645 som tillsammans står upp för sina intressen.

646 Det är ofta en utmaning, för vi behöver samla människor vars  
647 bakgrund, arbetsdagar och vardagsliv ser olika ut. Ett  
648 framgångsrikt politiskt projekt behöver bygga på förslag som trots  
649 det är relevanta för många samtidigt och formar gemensamma  
650 intressen.

651 De problem arbetare och tjänstemän möter på arbetsplatserna tar  
652 sig olika uttryck, men kommer till stor del ur samma grund. Vi kan  
653 se att i de länder där arbetarrörelsen stått starkare mot kapitalet  
654 lever också akademiker tryggare liv, med mänskligare  
655 arbetsplatser. Den generella välfärden i Sverige är ett viktigt  
656 historiskt exempel på hur vi har kunnat bygga bred solidaritet.

657 Segregationen mellan människor gör det lätt att uppfatta oss som  
658 uppdelade i grupper snarare än att se alla skäl vi har till att hålla  
659 ihop. Den som letar efter någon att se ner på kan enkelt väva ihop  
660 rasism och klassförakt. Däremot blir det långt mindre relevant om  
661 det känns som att riktiga framsteg finns inom räckhåll. När vi  
662 bestämmer oss för att ta strid för våra gemensamma intressen, blir  
663 det också uppenbart att det bara är den ekonomiska eliten som  
664 tjänar på en politik som trampar på människor.

665 Genom historien har många män fastnat i att försvara det gamla när  
666 kvinnor visat att det behövs förändring. Det har varit ett hinder för  
667 både det feministiska arbetet och organisering överhuvudtaget.  
668 Samtidigt kan vi se att de framsteg kvinnorörelsen drivit igenom  
669 ofta vunnit brett stöd i efterhand, trots att de en gång i tiden varit  
670 djupt kontroversiella.

671 Att bygga förtroende mellan människor är en grundläggande  
672 strategisk uppgift för Vänsterpartiet. För att hålla ihop och agera  
673 tillsammans behöver vi kunna mötas som jämlikar, förstå varandras  
674 perspektiv och ge plats för olika erfarenheter. Då kan vi också lyfta  
675 blicken och se det större sammanhanget. Vi arbetar för att fler ska  
676 se styrkan i breda strategier, som knyter samman intressen.

677 Det här samhället har präglat oss alla. Det är inte alltid så enkelt att  
678 ta sig ur de mönster vi är uppväxta med, men ärliga försök att förstå  
679 andras perspektiv tar oss långt. Ju bättre vi är på att möta varandra  
680 där vi är, desto större möjligheter har vi att komma framåt. Vi vill  
681 bygga trygga, varma sammanhang där människor från alla delar av  
682 samhället agerar tillsammans på jämlika villkor.

### 683 **Organisering för förändring**

684 Det vi gör i Vänsterpartiet är en del av en större politisk rörelse  
685 med många olika delar. Den hänger ihop för att varje del kommer  
686 att ha större möjligheter att komma framåt ju bättre det går för de  
687 andra delarna. Ju större medvetenhet om det vi kan skapa, desto  
688 starkare står vi tillsammans.

689 Den fackliga rörelsen spelar en nyckelroll i att organisera  
690 människors förhandlingsstyrka gentemot kapitalet i arbets- och  
691 samhällslivet. Att vara med och bygga upp starka, levande  
692 fackföreningar på arbetsplatserna är en av de strategiska  
693 huvuduppgifterna för Vänsterpartiet och våra medlemmar. Ett brett,  
694 aktivt deltagande är avgörande för att försvara och förstärka de  
695 framsteg vi drivit igenom i lag och kollektivavtal. Det är framför  
696 allt genom att tillsammans ta strider i vardagen vi skapar stark

697 facklig sammanhållning. En avgörande insikt i det arbetet är att  
698 varje spricka i den gemensamma förhandlingsstyrkan sakta sprider  
699 sig om vi inte lagar den. Vi behöver gemensamt ta oss an den större  
700 uppgiften att organisera alla som lönearbetar.

701 Kvinnors organisering – politiskt, fackligt och socialt – har varit  
702 den starkaste kraften bakom den historiska frigörelse vi sett från det  
703 traditionella patriarkatet, mot större frihet och jämlikhet. Vi vill  
704 vara med och skapa en bred, målmedveten feministisk rörelse, som  
705 både arbetar med praktisk frigörelse i vardagen och sätter tryck på  
706 politiska reformer.

707 Många starka rörelser utgår från de platser där vi bor tillsammans.  
708 Vi ser det i allt från förortsorganisering till byalag, från arbetet för  
709 lokala skolor och sjukhus till försvaret av naturen omkring oss. I  
710 det arbetet märks det att det handlar om gemensamma frågor, som  
711 vi kan driva bättre när vi väver ihop det som händer över hela  
712 landet. Det finns mycket som förenar Sveriges förorter, landsbygd,  
713 glesbygd och bruksorter.

714 Klimatfrågan öppnar nya politiska möjligheter, eftersom en verklig  
715 omställning bara kommer att kunna ske i samhällen som tar ett fast,  
716 demokratiskt grepp om sin ekonomiska utveckling. Arbetet med  
717 den sortens långsiktiga framtidsfrågor har sina egna utmaningar,  
718 bland annat för att det ofta är långt till synliga resultat. Med en  
719 stark motståndare som fossilkapitalet blir det desto viktigare att  
720 samla människor brett och ge alla möjlighet att känna sig hemma i  
721 rörelsen.

## 722 **Arbeta strategiskt**

723 Politiskt arbete behöver vara tålmodigt, långsiktigt och strategiskt.  
724 Varje samhälle är alltid i förändring och fullt av motsättningar. För  
725 att göra skillnad behöver vi förstå den situation vi är i, svara på de  
726 öppningar som uppstår och samla människor så brett som möjligt  
727 för ett steg framåt. Förmågan att bygga makt och hopp är  
728 avgörande för att det ska hända. Det är genom att skapa en politisk  
729 situation där verklig förändring är inom räckhåll vi motiverar  
730 människor att agera.

731 Som ett politiskt parti spelar Vänsterpartiet en särskild roll i  
732 genomförandet av konkreta reformer. Vi arbetar för att förtjäna  
733 människors förtroende och röster, vinna val och förändra den  
734 politiska riktningen i kommuner, regioner och riksdagen. Det är  
735 viktigt för oss att förvalta den makt och det ansvar vi får från



736 väljarna väl, så att varje röst på oss har så stor betydelse som  
737 möjligt.

738 När vi tar fram förslag drar vi konfliktlinjerna medvetet för att  
739 kunna samla människor brett. Där det går försöker vi isolera  
740 aktörer som spelar en destruktiv roll, som fossilkapitalet eller  
741 tobaksbolagen. Framstegen behöver komma alla till del och  
742 samtidigt leda till jämlikhet och sammanhållning.

743 Att utveckla kloka politiska lösningar kräver alltid tid och  
744 eftertanke. En del av det är att kritiskt syna det som först kan verka  
745 självklart, i allt från problemformulering till hur en ny lag skulle  
746 fungera i verkligheten. Ser vi tillbaka i historien har vitt spridda  
747 föreställningar visat sig konservativa och ogrundade, i allt från  
748 dömande människosyn till godtyckliga föreställningar om vad som  
749 är naturligt och inte. En framgångsrik rörelse för ett bättre samhälle  
750 behöver bygga på stabil forskning och förslag som visar sig  
751 effektiva och populära den dag de genomförs.

752 Vi vill genomföra strategiska reformer som både gör livet rikare  
753 och friare, här och nu, och bygger upp människors möjligheter att  
754 driva sina intressen framöver. Det kan till exempel handla om lagar  
755 som försvarar människors arbetsvillkor genom att stärka  
756 skyddsombuden, eller om institutioner som både utför ett arbete  
757 och samlar kunskap om varför det arbetet behövs. Det är ett  
758 politiskt hantverk som kräver eftertanke och prioriteringar, men det  
759 leder till långsiktig förändring.

## 760 **Strategiska reformer**

### 761 **Arbete ger utveckling**

762 Det är med arbete vi bygger framtiden. Genom att medvetet skapa  
763 goda förutsättningar för allt arbete, både lönearbetet och det  
764 obetalda arbetet, vill vi lägga grunden för en bättre ekonomisk  
765 utveckling. De flesta av Vänsterpartiets politiska förslag handlar  
766 om att ta bättre hand om människors vilja och förmåga att arbeta,  
767 och rikta det arbetet mot att lösa de stora samhällsproblemen.

768 Vi vill se en samlad strategi för full sysselsättning som bygger på  
769 stora, långsiktiga samhällsekonomiska investeringar. Det handlar  
770 om att bygga upp ny infrastruktur och nya industrier, som tar oss ur  
771 fossilberoendet. Det handlar om att skapa ett starkt  
772 utbildningssystem, som ser till att alla människor kan det de  
773 behöver på sina arbetsplatser och i livet i stort. Det handlar om att  
774 bygga bostäder, som ökar människors frihet att bo och leva som de  
775 vill.

776 Det handlar om att ta ett starkare samhälleligt ansvar för  
777 omsorgsarbetet. Vi vill höja ambitionerna för hur mycket tid det  
778 finns för de som växer upp, både i vardagen på förskolan och när  
779 någon behöver det särskilt. Genom hela livet ska det finnas bra stöd  
780 att få, så att både brukare och anhöriga kan leva så fria liv som  
781 möjligt. Det leder till att vi bättre använder människors  
782 arbetsförmåga till det de är utbildade för, samtidigt som vi skapar  
783 tid för allt det som görs bäst i nära relationer.

784 Vi vill påbörja en stegvis arbetstidsförkortning med bibehållen lön,  
785 som frigör tid för relationer, egna intressen och vila. Det är en  
786 reform som skulle ta många människor ur stress och skapa en friare  
787 vardag. Det handlar samtidigt om att gå över till ett mer hållbart  
788 sätt att arbeta. Bättre hälsa, större engagemang i yrkeslivet och mer  
789 tid till fritt arbete i till exempel föreningar betyder mycket för den  
790 långsiktiga utvecklingen av samhällsekonomin.

791 Att gå mot full sysselsättning stärker människors ställning på  
792 arbetsplatserna. Gedigna trygghetssystem har samma effekt,  
793 eftersom det gör att fler kan lita på sin ekonomiska stabilitet vid  
794 arbetslöshet eller sjukdom. Vi vill också stärka arbetsrätten och ta  
795 itu med oseriösa företag, för att gå mot ett Sverige där alla som  
796 arbetar har riktiga löner och villkor. Många skulle kunna räta på  
797 ryggarna på jobbet, trygga i att det inte går att behandla människor  
798 hur som helst.

799 Den förhandlingsstyrkan får många positiva samhällsekonomiska  
800 konsekvenser. Den leder till att en större del av det vi skapar går till  
801 löner och en mindre del till kapitalägarna. Företag kommer att  
802 behöva se mer långsiktigt på sin personalförsörjning och investera  
803 mer i utbildning och hälsa. Utrymmet för diskriminering och andra  
804 godtyckliga orättvisor minskar. Det är skillnader som syns för alla  
805 som arbetar och betyder särskilt mycket för dem som idag har de  
806 hårdaste villkoren.

## 807 **Trygghet och självständighet**

808 Starkare ekonomisk självständighet gör att var och en kan  
809 organisera sitt liv friare. Den jämlikhet som kommer ur det betyder  
810 mycket för den riktning samhället utvecklas i långsiktigt, i allt från  
811 hur bra demokratin fungerar till fördelningen av det obetalda  
812 omsorgsarbetet.

813 Det lägger också en bra grund för att fortsätta den historiska  
814 utvecklingen mot relationer som bygger på ömsesidig kärlek  
815 snarare än nödvändighet. Vi vill arbeta för att utveckla en starkare  
816 samtyckeskultur och sänka acceptansen för social press och  
817 kontroll. Arbetet mot mäns våld mot kvinnor behöver börja  
818 prioriteras på ett sätt som motsvarar brottens omfattning och allvar.

819 Vi vill bygga ett samhälle som alltid finns där för den som behöver  
820 det. Från uppväxten till pensionen ska det vara tydligt att vi  
821 tillsammans löser de problem människor möter i livet. Ett tryggare  
822 samhälle där vi är bra på att ta hand om varandra kommer att vara  
823 långt mer redo att ta sig an de uppgifter vi har framför oss.

824 Många av de investeringar vi vill genomföra handlar om att ta tag i  
825 problem innan de vuxit sig stora. Genom att bygga upp välfärd och  
826 infrastruktur i både förorterna och landsbygden kan vi se till att  
827 hela Sverige utvecklas. Full sysselsättning, bostäder och välfärd är  
828 kraftfulla insatser för att bryta upp segregation och rasistiska  
829 strukturer. I ett samhälle med gott om jobb och med stark  
830 ekonomisk självständighet kommer människor inte att låta sig  
831 hållas isär.

## 832 **Bättre ägandeformer**

833 Vi vill att fler av de beslut som har stora, komplexa konsekvenser  
834 för samhället ska fattas med ett genomtänkt helhetsperspektiv. I  
835 nyckelsektorer som finans, infrastruktur, bostäder och  
836 energiförsörjning vill vi stärka det gemensamma ägandet, eftersom

837 det är verksamheter där besluten i alla led behöver väga in  
838 långsiktiga samhällsekonomiska mål. I vård, skola och omsorg vill  
839 vi helt komma bort från ägare som är där för att tjäna pengar.

840 Överhuvudtaget vill vi gå mot arbetsplatser där de som står för  
841 arbetet spelar en större roll i de beslut som fattas. Ju mer  
842 utvecklingen går mot komplex produktion, desto viktigare blir det  
843 med delaktighet och förtroende för människors yrkeskunnande. Vi  
844 vill stödja mer demokratiska ägandeformer, som företag som drivs  
845 av dem som arbetar där, och utveckla arbetsrätten i riktning mot ett  
846 större inflytande för anställda.

847 Världen behöver gå i riktning mot att upplösa den illegitima  
848 politiska makt som till exempel fossilkapitalet sitter på. Det är inte  
849 långsiktigt hållbart att ett litet fåtal samlar på sig absurda  
850 förmögenheter, byggda med andra människors arbete. Varje  
851 genuint demokratisk kraft behöver ta på sig uppgiften att förändra  
852 det.

853 Vi vill utveckla mer övergripande demokratisk samordning av den  
854 riktning ekonomin utvecklas i. De stora besluten om vår  
855 gemensamma framtid behöver fattas demokratiskt, med en genuin  
856 förståelse för hur människor, samhällen och ekosystem fungerar.

## 857 **Ut ur fossilberoendet**

858 Vi vill sätta fasta ramar för att ta Sverige ur fossilberoendet, med  
859 en utsläppsbudget och ett omställningsprogram som kan ta oss hela  
860 vägen till utsläpp nära noll. Det kommer att behövas stora  
861 investeringar, ett aktivt gemensamt ägande och en beredskap att ta  
862 konflikt med fossila ekonomiska intressen för att genomföra det.

863 En politisk strategi för omställning behöver lägga fokus på åtgärder  
864 som både har stora utsläppseffekter och kan vinna brett politiskt  
865 stöd. Den behöver bygga på förtroende för att de flesta människor  
866 gör sitt bästa i vardagen. Den behöver en trygg och stabil takt i  
867 omställningen, där vi tillsammans ser till att de tekniska skiften vi  
868 genomför fungerar för alla.

869 Vi vill visa att det går att förena en radikal omställning med att  
870 bygga ett samhälle som är enklare att leva i, med full  
871 sysselsättning, välfärd och trygghet. Den politiska verktygslåda  
872 som behövs för att fasa ut det fossila kommer också att kunna  
873 användas för att lösa andra stora samhällsproblem.

## 874 **Sverige i världen**

875 Stora samhällsekonomiska investeringar, gemensamt ägande och  
876 jämlikhet skulle betyda att Sverige kan stå starkt också i tider av  
877 konflikt i omvärlden. Vi vill utveckla ett bättre internationellt  
878 samarbete mellan länder, som skapar ett större oberoende från  
879 stormakternas geopolitiska spel. Tillsammans kan vi stärka alla  
880 länders möjlighet att besluta om sin produktion, sina finansiella  
881 flöden och sina naturresurser.

882 Vi vill att Sverige ska vara ett land som deltar helhjärtat i arbetet  
883 med de historiska utmaningar världen står inför, som att ta  
884 människor ur fattigdom och genomföra klimatomställningen.  
885 Sverige behöver vara stadig röst i världen som talar för mänskliga  
886 rättigheter, fred och nationellt självbestämmande.

## 887 **Avslutning**

888 Det vi vill göra är saker Sverige har gjort förut, när människor  
889 organiserat sig och använt demokratin för att skapa ett bättre  
890 samhälle. Vi byggde ut allt från utbildning till sjukvård och  
891 bibliotek genom att bestämma oss för att investera, äga tillsammans  
892 och gå mot jämlikhet. Det fungerade. Mycket av det vi tänker på  
893 som bra med det här landet kommer ur socialistiska och  
894 feministiska reformer.

895 Vi vill fortsätta i den riktningen och frigöra fler delar av  
896 produktionen från kapitalets bojor. Vi vill se kloka,  
897 samhällsekonomiska mål istället för kortsiktig vinstutdelning. Vi  
898 vill demokratisera beslut som idag fattas i stängda styrelserum. Vi  
899 vill komma ur kapitalets ständiga ekonomiska och politiska kriser,  
900 till ett samhälle som söker riktiga lösningar.

901 Det är det vi tänker på som socialism. Att slå in på en socialistisk  
902 väg framåt handlar om att organisera arbetet på bättre sätt, för att  
903 bygga ett samhälle där vi kan leva friare liv. Där det finns bra  
904 skolor, bostäder och möjligheter i livet för alla. Där det finns gott  
905 om tid för kärlek och omsorg om varandra. Där vi tar itu med de  
906 långsiktiga utmaningarna. Där vi går med sträckta ryggar på  
907 arbetsplatsen. Vi vill utveckla ett jämställt och socialistiskt  
908 samhälle, byggt av var och en efter förmåga, åt var och en efter  
909 behov.

910 För att göra det behöver vi odla sammanhållning mellan människor.  
911 Kan vi arbeta tillsammans för våra gemensamma intressen står vi  
912 mycket starkare i konflikterna med de gamla strukturer som är i  
913 vägen. Att organisera den rörelsen är Vänsterpartiets huvuduppgift.

## 914 **Vänsterpartiets grundsyn i** 915 **sakfrågor**

### 916 **Stärk den politiska demokratin**

917 Vi vill bygga vidare på Sveriges demokratisering. Vi vill förstärka  
918 och fördjupa de politiska fri- och rättigheter folket drivit igenom i  
919 konflikt med en konservativ överhet. Den demokratiska principen  
920 om en person en röst står i skarp kontrast till den makt som grundas  
921 i ägandet av banker och kapital. FN:s allmänna förklaring om de  
922 mänskliga rättigheterna var ett historiskt framsteg vi vill  
923 förverkliga fullt ut.

924 Folkets politiska makt över staten ska utövas av riksdagen, tillsatt  
925 genom allmänna, fria och rättvisa val, där mandatet fördelas  
926 proportionellt mellan partier. Regeringen ska vara ansvarig inför  
927 riksdagen. Vi vill se en republikansk författning där statschefen  
928 tillsätts i demokratisk ordning.

929 Den offentliga maktutövningen ska vägledas av alla människors  
930 lika värde. Grundlagarna ska värna demokratin och människors fri-  
931 och rättigheter. Några av den politiska demokratin viktigaste  
932 byggstenar är föreningsfriheten, yttrande- och tryckfriheten,  
933 demonstrationsfriheten, meddelarfriheten och  
934 offentlighetsprincipen. Alla människor har rätt till skydd av sin  
935 personliga integritet. Religionsfriheten ska garanteras och staten  
936 ska vara sekulär, det vill säga inte ha några band till någon religion.

937 Samhället behöver ett väl fungerande rättsväsende med  
938 självständiga domstolar, utan politiska befogenheter. Utvecklingen  
939 av ett rättsväsende byggt på rättssäkerhet är viktig att försvara och  
940 fortsätta förverkliga. Principen att människor ska anses oskyldiga  
941 tills motsatsen är bevisad är grundläggande i det. Rättssäkerheten  
942 behöver upprätthållas genom rättshjälp, medborgerlig insyn och  
943 oberoende granskning.

944 Rättsväsendet har historiska problem som kommer ur  
945 klassamhället, patriarkatet och rasistiskt tankegods och behöver ett  
946 aktivt och medvetet arbete för att lägga det bakom sig. Det gör det  
947 särskilt viktigt att säkra en folklig förankring i rättsprocesserna.  
948 Polisen och Försvarsmakten spelar roller i samhället som innebär  
949 att de behöver vara tydligt inordnade i demokratiska strukturer. Det  
950 ställer också höga krav på fungerande ansvarsutkrävande vid  
951 lagbrott.

952 Det kommunala självstyret är en betydelsefull del av den svenska  
953 demokratin. Rollfördelningen mellan staten, regionerna och  
954 kommunerna behöver balansera värdet i att fatta beslut nära  
955 medborgarna med möjligheterna att bygga ett sammanhållet land.  
956 Inkomster och kostnader behöver fördelas solidariskt över landet.  
957 Skola, vård, omsorg och annan service behöver fungera överallt.

## 958 **Ägande med helhetssyn**

959 Vi vill att de verksamheter vi äger tillsammans drivs med fokus på  
960 den långsiktiga samhällsnyttan. Det handlar både om att ta fram  
961 kloka ägarstrategier och att odla en kultur av långsiktighet och  
962 helhetsperspektiv i styrningen av välfärd, myndigheter och statliga  
963 bolag. Det betyder till exempel att besluten i alla led ska utgå från  
964 en strategi för klimatomställning och präglas av genuin omsorg om  
965 människor och natur. Vi vill utveckla dem till föregångare som  
966 arbetsplatser, som sätter en ny och högre standard för till exempel  
967 arbetsmiljö och jämställdhet.

968 Det skiftet mot att fatta beslut med helhetssyn behövs i fler  
969 verksamheter än de som ägs gemensamt idag. Därför vill vi stärka  
970 det gemensamma ägandet i ekonomins nyckelsektorer. Det handlar  
971 bland annat om strategiska naturtillgångar, energiförsörjning,  
972 infrastruktur, bostadsproduktion och den finansiella sektorn.  
973 Företag vars beslut har stora konsekvenser för alla som bor här  
974 behöver ägandeformer som motiverar dem att lyfta blicken och se  
975 det. Det skulle innebära nya möjligheter till en klok  
976 samhällsekonomisk utveckling. Med ett bredare gemensamt ägande  
977 kommer bättre möjligheter att samordna den ekonomiska  
978 utvecklingen, till exempel kring de skiften i teknik och arbetssätt vi  
979 behöver i klimatomställningen. Det ger också fler verktyg för att  
980 skapa en regionalt balanserad ekonomisk utveckling.

981 Gemensamt ägda verksamheter kan användas för att driva  
982 förändring också i privata företag. Deras inköp av varor och  
983 tjänster är ett viktigt strategiskt verktyg för att genomföra  
984 samhällsekonomiskt betydelsefulla skiften och etablera standarder.  
985 På marknader som präglas av övervinster eller dåliga avtalsvillkor  
986 kan gemensamt ägda företag sätta tryck genom att erbjuda bättre  
987 villkor.

988 Förutom det gemensamma ägandet vill vi också uppmuntra andra  
989 ägandeformer som stärker demokratiska strukturer och  
990 samhällsnytta. Det kan till exempel handla om arbetarägda företag,  
991 konsumentkooperationer eller brukarförvaltning.

992 Staten behöver agera strategiskt för att kapitalet inte ska sitta på  
993 orimliga maktpositioner. Ett exempel på det är hur bankerna kunnat  
994 använda samhällets beroende av deras ordinarie in- och utlåning till  
995 att pressa fram garantier för sina riskfyllda affärer. För att komma  
996 ur det vill vi lagstifta om att skilja de verksamheterna från  
997 varandra. Med ett starkare ägande i finanssektorn kan staten säkra  
998 samhällsviktiga investeringar, skärpa konkurrensen och förbättra  
999 villkoren för mindre företag.

1000 Skuldsättning försvagar många människors självständighet och  
1001 förhandlingsstyrka. Regleringen av lånevillkor behöver utgå från  
1002 våra gemensamma behov snarare än finanskapitalets. Staten spelar  
1003 en nyckelroll i att se till att det går att både bo och studera med  
1004 ekonomiskt trygga villkor.

## 1005 **Välfungerande arbetsplatser**

1006 Arbetsvillkoren gör ofta stor skillnad för vilken frihet vi har i våra  
1007 liv. Att bli mött som människa, med förtroende och respekt, tar  
1008 fram våra bästa sidor. Styrssystem som bygger på ekonomistiska  
1009 kontrollsystem och byråkratisk övervakning förstör människors  
1010 kreativitet. Tillit till kunskapen och engagemanget hos dem som  
1011 gör arbetet är helt avgörande för att långsiktigt utveckla väl  
1012 fungerande verksamheter. Den sorts arbetsvillkor som driver hög  
1013 produktivitet och kreativitet stärker samtidigt de anställdas  
1014 positioner.

1015 För många skulle det betyda mycket att ha kortare arbetsdagar,  
1016 bättre arbetsmiljö och högre löner. Vi vill stärka människors  
1017 förhandlingsstyrka på arbetsplatserna, så att mer av den rikedom  
1018 arbetet skapar går tillbaka till de som faktiskt gör jobbet. Vi vill  
1019 göra det till en del av en medveten utvecklingsstrategi, där ett högre  
1020 löneläge gör det rationellt för företag att investera mer i människor  
1021 hälsa och kunskaper.

1022 Fackföreningsrörelsen har en djup betydelse för människors makt i  
1023 arbetslivet. Vi vill stärka löntagarnas positioner genom  
1024 förändringar av konflikträtten, bland annat för att ge fackföreningar  
1025 bättre möjligheter att säkerställa att lagar och avtal efterlevs.

1026 Vi vill skapa tryggare jobb genom att utveckla arbetsrätten. Alla  
1027 anställda i Sverige ska skyddas av starka kollektivavtal. Vi vill  
1028 täppa till det utrymme som finns idag för ljusskygga bolag att  
1029 exploatera människors utsatta ställning. Arbetskraftsinvandringen  
1030 ska bygga på trygga villkor och samhällsekonomiska behov.



1031 Att utveckla en bättre arbetsmiljö gör stor skillnad både för  
1032 människors liv här och nu och för ett gott arbetsliv på lång sikt. Det  
1033 behövs regelverk och strukturer som säkrar ett seriöst  
1034 arbetsmiljöarbete på alla arbetsplatser, också de som idag  
1035 prioriterar kortsiktig vinst.

1036 Alla människor behöver goda möjligheter att balansera arbetsliv,  
1037 vila och andra delar av livet. Vi vill se en sänkning av  
1038 heltidsnormen i arbetstidslagen. Vi vill att alla anställda ska ha  
1039 lagstadgad rätt till heltid och större makt över sina arbetstider.

1040 Vi vill gå i riktning mot ett samhälle där demokratiska processer  
1041 genomsyrar hela samhället, även arbetsplatserna. Vi vill att  
1042 gemensamt ägda verksamheter går före i det skiftet och utvecklar  
1043 praktiska former för att ge anställda en större roll i hur arbetet  
1044 organiseras.

## 1045 **Stora investeringar**

1046 Det är människors arbete som driver den ekonomiska utvecklingen.  
1047 Vi vill bygga ett samhälle där det finns bra och meningsfulla jobb  
1048 till alla. Omfattande investeringar för att ta itu med de stora  
1049 samhällsutmaningarna bildar kärnan i den samlade strategi för full  
1050 sysselsättning vi vill se. Riksbanken behöver demokratiseras och  
1051 driva en penningpolitik som prioriterar sysselsättningen högt.

1052 Vi vill att regeringen arbetar med en utsläppsbudget som knyter  
1053 ihop klimatmålen med konkreta, siffersatta förslag. Det gör det  
1054 möjligt att bygga upp strategier med fokus på det som är mest  
1055 avgörande.

1056 Sverige behöver också ett medvetet och heltäckande arbete med att  
1057 skapa goda villkor för rika ekosystem, bland annat genom att  
1058 återställa natur och kompensera för naturvärden. Vi vill se  
1059 ambitiösa miljömål som följs upp med skarp lagstiftning och  
1060 praktiskt arbete.

1061 För att ta tag i de stora samhällsutmaningarna kommer  
1062 skattenivåerna att behöva öka igen, framför allt på stora  
1063 förmögenheter, fastigheter, arv och höga inkomster. Vi vill se ett  
1064 enkelt, stabilt och solidariskt skattesystem där de rikaste åter börjar  
1065 betala sin del. Skatterna bidrar på många sätt till ett tryggt, jämlikt  
1066 och jämställt samhälle, särskilt om de utformas progressivt och  
1067 används till saker alla har användning av.

1068 Skatter kan spela en viktig kompletterande roll för att driva på  
1069 klimatomställningen. De behöver utformas klokt för att få verklig  
1070 effekt och vinna politiskt stöd. Kostnaderna för utsläpp behöver  
1071 öka långsiktigt på ett sätt som är tryggt och förutsägbart, i takt med  
1072 att samhället bygger upp nya, bättre alternativ.

## 1073 **Starka försäkringar**

1074 Vi vill se starka försäkringar som skapar trygghet för var och en  
1075 under hela livet. Det handlingsutrymme som kommer ur det ger  
1076 människor bättre förhandlingsstyrka på arbetsplatserna. Därför har  
1077 det alltid funnits starka ägarintressen av att punktera den  
1078 tryggheten.

1079 Att socialförsäkringarna är allmänna och heltäckande gör dem  
1080 kostnadseffektiva och bygger upp förtroendet för dem. Att de är  
1081 rättighetsbaserade och grundade i en inkomstbortfallsprincip är  
1082 viktigt för att skapa en bred solidaritet kring dem.

1083 Vänsterpartiet vill se en individualiserad föräldraförsäkring, med  
1084 utrymme för att familjer ser olika ut. De steg som tagits åt det hållet  
1085 har betytt mycket för att män ska ta en större del av ansvaret för  
1086 föräldraskapet. Det gör stor skillnad för kvinnors ekonomiska  
1087 självständighet på både kort och lång sikt.

1088 Alla ska kunna känna sig trygga med att pensionen kommer att  
1089 räcka till ett gott liv. Vi vill se ett rättvist pensionssystem som  
1090 fungerar också för den som slitit hårt med sin kropp genom ett  
1091 långt arbetsliv.

## 1092 **Skola, vård och omsorg**

1093 Det arbete som utförs i välfärden är helt avgörande för att bygga  
1094 Sveriges framtid. Ju mer komplex produktion vi utvecklar desto  
1095 större betydelse har god utbildning, vård och omsorg, både för  
1096 människors frihet och för samhällsekonomin.

1097 I välfärdens verksamheter behöver vi mötas som människor. Därför  
1098 har det gemensamma ägandet en särskild betydelse där. I skola,  
1099 vård och omsorg ska vi alltid vara trygga med att alla som är där  
1100 arbetar med våra faktiska behov som riktmärke.

1101 Vi vill att samhället tar ett större ansvar för att arbetsplatserna i  
1102 välfärden har goda arbetsvillkor och löner. Det betyder särskilt

1103 mycket i de kvinnodominerade välfärdsyrkena, som länge har  
1104 pressats hårt.

1105 En väl fungerande utbildning, från förskolan till yrkesutbildningar  
1106 och universitet, är helt avgörande för att alla människor ska ha en  
1107 stark grund att stå på genom livet. Vi vill se en skola med ett brett  
1108 uppdrag och kapacitet att stödja varje barn under uppväxten. Den  
1109 har en viktig roll att spela i att kompensera för klasskillnader och  
1110 andra skillnader i förutsättningar.

1111 Skolan behöver bygga på en människosyn och pedagogik som är  
1112 grundad i vetenskap och inriktad på att stärka människors  
1113 möjligheter att leva goda liv. Den är en viktig del av den  
1114 demokratiska infrastrukturen, som kan bygga sammanhållning och  
1115 ge erfarenheter av att uttrycka sig som aktiv medborgare i  
1116 samhället.

1117 Marknadsskolan har varit ett historiskt misslyckande, som visar  
1118 vilka djupgående konsekvenser fel ägandeformer kan leda till.  
1119 Gemensamt ägande är det tryggaste alternativet för att säkra att  
1120 skolor drivs med helhetssyn och genuin omsorg om elevernas  
1121 bästa. För att bygga upp en jämlik skola vill vi att staten tar över  
1122 huvudansvaret från kommunerna och att närhetsprincipen tillämpas  
1123 för att motverka segregation.

1124 Vi vill göra stora investeringar i att höja kvaliteten i  
1125 utbildningssystemet. Det lägger en bättre grund för hela samhällets  
1126 ekonomiska utveckling. Utbildningssystemet behöver svara mot  
1127 människors långsiktiga behov i ett föränderligt arbetsliv, med breda  
1128 kunskaper under uppväxten och goda möjligheter till lärande  
1129 genom hela livet. Bibliotek och folkbildning spelar viktiga roller i  
1130 det. Studiemedlen ska ge alla goda ekonomiska möjligheter att  
1131 studera.

1132 Forskning behövs för att förstå den värld vi lever i. Den öppnar för  
1133 social, politisk och ekonomisk utveckling. Vi vill se fria akademier  
1134 utan politisk styrning och en utbyggnad av den fria  
1135 grundforskningen.

1136 Vi vill investera i en förstärkt hälso- och sjukvård, både för att  
1137 täcka behoven här och nu och för att stärka krisberedskapen. Den  
1138 ska vara heltäckande, bygga på evidens och prioriteras utifrån  
1139 behov. Kostnaderna för vård och läkemedel, inklusive tandvård,  
1140 behöver vara överkomliga för alla.

1141 Vi vill se en restriktiv reglering av alkohol och tobak.  
1142 Systembolaget är ett bra exempel på hur vi genom gemensamt

1143 ägande kan ta ansvar för komplexa problem och sätta en  
1144 genomtänkt ram för privata företag.

1145 Alla ska känna sig trygga i att det finns stöd att få när vi behöver  
1146 det. Vi vill investera i högre kvalitet i omsorgen för äldre och  
1147 personer med funktionsnedsättning för att få en bättre  
1148 rollfördelning mellan professionell omsorg och anhöriga.

## 1149 **Seriöst företagande**

1150 Vi vill se goda villkor för sunda företag, som tar tillvara på  
1151 människors drivkrafter att bygga upp egna verksamheter och riktar  
1152 dem mot samhällsekonomiska behov. Lagar och sammanhang kan  
1153 göra stor skillnad för att företagandet ska ta sig positiva uttryck. De  
1154 investeringar vi vill se i utbildning, infrastruktur och trygghet  
1155 skulle skapa goda förutsättningar att starta nya, seriösa  
1156 arbetsplatser.

1157 Sverige är ett land med goda förutsättningar för industriproduktion.  
1158 Vi har välutbildad arbetskraft, god tillgång till fossilfri energi och  
1159 värdefulla råvaror. Sveriges export kan fylla viktiga funktioner i  
1160 den globala klimatomställningen.

1161 Vi vill att Sverige beslutsamt genomför de strategiska tekniksiften  
1162 som behövs i industrin för att komma ur fossilberoendet. Staten har  
1163 viktiga roller att spela i det, i allt från forskning till elproduktion,  
1164 infrastruktur, utbildning och ett ekonomiskt ramverk som driver på  
1165 utvecklingen.

1166 Vi vill gå mot ett större gemensamt ägande av gruvbrytningen i  
1167 Sverige för att säkra ett seriöst arbete och fördela vinsterna till hela  
1168 befolkningen. Den behöver drivas med ett långsiktigt  
1169 helhetsperspektiv som ser till såväl de globala behoven som lokala  
1170 naturvärden och den ekonomiska utvecklingen i närområdet.

1171 Jordbrukets långsiktiga hållbarhet är viktig för både ekosystemen  
1172 och Sveriges ekonomiska självständighet. Staten har ett särskilt  
1173 ansvar att se till att landet är tillräckligt självförsörjande med  
1174 livsmedel. Vi kommer att behöva ett långsiktigt skifte mot mer  
1175 hållbara matvanor för att klara omställningen. All djurhållning ska  
1176 utgå från att djur är kännande varelser som ska leva goda liv.

1177 Hur vi använder skogen har stora och komplexa konsekvenser, som  
1178 bland annat handlar om hur vi binder kol i naturen och i produkter.  
1179 Det behövs ett starkt skydd av skog med rika ekosystem och en  
1180 klok reglering av skogsbruket, som utgår från en helhetssyn och

1181 inte ensidiga vinstintressen. Biomassan är en begränsad resurs,  
1182 särskilt i relation till världens klimatomställning. Det kommer att  
1183 vara viktigt att prioritera användningen av den klokt.

## 1184 **Infrastruktur**

1185 En radikal utbyggnad av elproduktionen är avgörande för Sveriges  
1186 klimatomställning, krisberedskap och ekonomiska utveckling. Det  
1187 möjliggör en elektrifiering som kan ta landet ur beroendet av  
1188 importerad fossil energi. För att komma så långt det går de  
1189 närmaste årtiondena vill vi se en energipolitisk strategi som  
1190 prioriterar sänkta klimatutsläpp. Nya projekt behöver jämföras i  
1191 miljökonsekvenser och säkerhet över hela sin livscykel. Vi ser el  
1192 och värme som en del av Sveriges infrastruktur, där investeringar  
1193 och priser behöver utgå från samhällsekonomiska mål.

1194 Vi vill bygga ett samhälle där varje människas rätt att ha  
1195 någonstans att bo är verklighet. Mot det står de ägarintressen som  
1196 vinner på bostadsbristen genom höga hyror och bostadspriser. Vi  
1197 vill se en generell bostadspolitik med goda och jämlika villkor för  
1198 alla boendeformer. Staten behöver ta huvudansvaret för att stärka  
1199 investeringarna i byggande, upprustning och energieffektivisering.  
1200 Vi vill prioritera att bygga hyresrätter med rimliga hyror.

1201 Bostäderna behöver vara en del av ett större samhällsbygge, där vi  
1202 skapar goda boendemiljöer med mötesplatser, service och  
1203 arbetsplatser. Planeringen behöver en genuin demokratisk  
1204 förankring och utgå från människors kärlek till platsen man bor på.  
1205 Vi vill bryta upp överklassens segregation och skapa en blandning  
1206 av hustyper och upplåtelseformer, för att bygga städer där  
1207 människor möts i vardagen.

1208 Det gemensamma ägandet av bostäder och mark ger starka verktyg  
1209 för stadsplaneringen. Byggande, förnyelse och förvaltning fungerar  
1210 bättre utan ensidigt vinstsyfte. Allemansrätten och strandskyddet är  
1211 viktiga för att säkra allas frihet att leva goda liv.

1212 Vi vill se en samhällsplanering som så långt som möjligt undviker  
1213 att låsa människor i bilberoende. Det behöver bli enklare att röra  
1214 sig i städerna och närmare till välfärd och service på landsbygden.  
1215 Vi vill se en sammanhållen strategi för elektrifiering av  
1216 transporterna, där stadsplanering, kollektivtrafik och elfordon alla  
1217 har viktiga roller att spela.

1218 Flygtrafiken är en av de stora utmaningarna i omställningen.  
1219 Eftersom möjligheterna till större tekniska skiften i flyget ligger så

1220 långt i framtiden är det viktigt att bygga upp ekonomiska ramverk  
1221 där flyget börjar stå för sina samhällsekonomiska kostnader. Det  
1222 skulle sänka utsläppen och samtidigt stärka jämlikheten, eftersom  
1223 de ohållbara resvanorna framför allt finns i samhällets toppskikt.

## 1224 **Utveckla tekniken**

1225 Vi vill se stora gemensamma satsningar på den teknikutveckling  
1226 Sverige och världen behöver för att hantera de utmaningar vi har  
1227 framför oss. Företagens investeringar svarar inte mot de  
1228 samhällsekonomiska behoven eftersom större delen av nyttan med  
1229 ny kunskap inte kommer att synas i deras avkastning.

1230 Vänsterpartiet vill se en teknikutveckling som står friare från de  
1231 begränsningar som kommer ur kapitalets strävan att äga  
1232 information. Vi vill gå mot en värld där den kunskap vi utvecklar  
1233 tillsammans kan användas fritt, oavsett om det handlar om  
1234 läkemedel, programvara eller miljöteknik. Vi vill bygga upp  
1235 digitala allmänningar med fri tillgång till mänsklighetens samlade  
1236 kunskap och kultur.

1237 Eftersom tekniska skiften spelar stor roll för maktrelationerna i  
1238 samhället i stort behövs det genomtänkta diskussioner om  
1239 vägvalen. Vi vill se skiften till arbetsplatser som bygger upp  
1240 människors kunskaper, medan kapitalet tvärtom dras till att öka  
1241 utbytbarheten. Vi vill se en utveckling av nätets verktyg,  
1242 plattformar och ägandeformer som bygger på användarnas frihet,  
1243 integritet och självbestämmande, medan techjättarna tvärtom  
1244 försöker göra sig oundgängliga.

1245 Sverige behöver ett medvetet och strategiskt förhållningssätt till de  
1246 storföretag och stormakter som försöker skapa tekniska  
1247 maktpositioner. Gemensamt ägda verksamheter behöver agera  
1248 samordnat för att undvika inlåsnings och bygga upp långsiktigt  
1249 pålitliga strukturer. Det handlar bland annat om att använda öppna  
1250 standarder, fri programvara och egna lagringstjänster.

## 1251 **Kultur, media och föreningsliv**

1252 Människors möjligheter att faktiskt styra den politiska utvecklingen  
1253 vilar på en kombination av juridiska rättigheter och en demokratisk  
1254 infrastruktur. Det behövs gott om utrymmen för folkliga politiska  
1255 diskussioner som kan mynna ut i genomtänkta beslut. De  
1256 processerna bygger förtroende mellan människor, förståelse för

1257 samhällets komplexitet och en känsla för de möjligheter vi  
1258 tillsammans sitter på.

1259 Den demokratiska infrastruktur som behövs för det består av allt  
1260 från starka och självständiga folkrörelser till ett levande förenings-  
1261 och kulturliv och ett rikt medielandskap. Det arbetet behöver goda  
1262 resurser för att fungera bra. Vi driver på för villkor som säkrar en  
1263 stark självständighet för medier, fackföreningar, konst, kultur- och  
1264 föreningsliv. Det skapar ett kulturellt landskap som gör det svårare  
1265 för auktoritära krafter att urholka demokratin.

1266 Vi människor formar vilka vi är genom kultur. Den innehåller  
1267 berättelser, tankar och idéer som ligger till grund för hur vi förstår  
1268 oss själva och samhället vi lever i. Genom varandras erfarenheter  
1269 hittar vi fram till egna drivkrafter och uttryck. Vi vill se gott om  
1270 utrymmen för kulturellt skapande, som når alla i samhället och står  
1271 fria från både politisk och affärsmässig styrning. Kulturpolitiken  
1272 behöver skapa goda ekonomiska villkor för såväl institutioner som  
1273 den fria kulturen, för såväl traditionella som nya kulturformer.

1274 Idrott och friluftsliv spelar stor roll för många människors glädje,  
1275 välmående och sociala sammanhang. För att deltagandet ska vara  
1276 öppet för alla behöver dess organisationer vara förankrade i  
1277 föreningsdemokrati och stå starka mot marknadsintressen. En god  
1278 samhällsplanering som ser till att människor har nära till  
1279 idrottsanläggningar och naturupplevelser gör också stor skillnad.

1280 Det behövs en mångfald av kanaler för information, nyheter,  
1281 åsiktsbrytning och opinionsbildning som inte drivs av vare sig  
1282 stater eller kapitalintressen. Vi vill se en stark, bred och  
1283 självständig roll för public service, med ett uppdrag som utgår från  
1284 grundlagen men står oberoende från den politiska makten, och  
1285 heltäckande journalistisk bevakning på nationell, regional och lokal  
1286 nivå.

## 1287 **Alla människors lika värde**

1288 De allra flesta människor bryter på ett eller annat sätt mot någon av  
1289 alla gamla normer för hur vi förväntas vara. Vi har allt att vinna på  
1290 att tillsammans försvara varandras möjligheter att leva goda liv  
1291 varje gång konservativa krafter försöker stänga någon ute, oavsett  
1292 om det just den här gången handlar om sjukskrivna, muslimer eller  
1293 transpersoner.

1294 Sverige ska vara ett land med en god förståelse för hur olika vi är  
1295 och en stor öppenhet för att människor vill leva på olika sätt. Med

1296 social och ekonomisk trygghet kan vi se till att alla har goda  
1297 möjligheter att leva fria liv. Det kräver ett aktivt arbete med att  
1298 förebygga och hindra olika sorters diskriminering i samhället.

1299 Arbetet för alla människors rätt att leva goda liv oberoende av hur  
1300 ens kropp och sinne fungerar behöver fortsätta. Bristande  
1301 tillgänglighet och anpassning leder fortfarande till fattigdom och  
1302 utestängning. Alla människor ska kunna vara delaktiga i samhället,  
1303 utbilda sig, ha arbete och försörjning, vara jämställda föräldrar,  
1304 använda kollektivtrafik och ha en aktiv fritid. Alla barn ska växa  
1305 upp med det stöd som behövs för att klara skolan och hitta fram i  
1306 livet.

1307 Utvecklingen mot starkare rättigheter för barn är en av de  
1308 progressiva rörelsernas största framgångar. Vi vill fortsätta arbetet  
1309 med att förverkliga barnkonventionen och principen att i varje läge  
1310 se till barnets bästa. Vi har ett starkt förtroende för unga  
1311 människors förmåga att fatta självständiga beslut om sina liv.

1312 Sexualupplysningen spelar en viktig roll i att bygga upp den  
1313 kunskap som behövs för att fritt kunna utveckla sin identitet, sin  
1314 sexualitet och sina relationer. Vi vill fortsätta att gå mot en  
1315 lagstiftning som utgår från hur människor faktiskt lever, med en  
1316 modern familjerätt och respekt för hbtqi-personer. Vi vill investera  
1317 brett i vården så att den håller hög kvalitet i alla delar. Starka  
1318 sexuella och reproduktiva rättigheter är avgörande för människors  
1319 makt över sina liv. Aborträtten är en viktig historisk seger för den  
1320 feministiska rörelsen som behöver försvaras.

1321 Kvinnors kroppar har både historiskt och i nutid använts som  
1322 handelsvaror, genom sexköp, porrindustrin och surrogatmödraskap.  
1323 Det är en bärande del i kvinnors frigörelse och rätt till sina kroppar  
1324 att den handeln upphör.

1325 Den svenska staten har genom historien utsatt nationella  
1326 minoriteter för allvarliga oförrätter. Antisemitiskt tankegods och  
1327 andra rasistiska föreställningar var länge uttryckliga delar av  
1328 myndigheters syn på människor. Sverige har en särskild uppgift att  
1329 stärka urfolks och de nationella minoriteternas rättigheter till  
1330 identitet, språk, kulturarv och religion som behöver ses i det ljuset.  
1331 Det kräver också en medvetenhet om den betydelse  
1332 markanvändningen har för det.

1333 Sverige behöver överhuvudtaget bygga upp mer kunskap om hur  
1334 dagens rasistiska strukturer ser ut. Det behövs en mer utbredd  
1335 förståelse för hur olika sorters rasism kan se ut för den som till  
1336 exempel är afrosvensk eller muslim, och den historiska bakgrunden



1337 till det. Myndigheter har ett särskilt ansvar att möta alla människor  
1338 med samma respekt.

1339 Sverige är ett land med goda förutsättningar att låta fler människor  
1340 bygga goda liv här. Asylrätten behöver respekteras av såväl Sverige  
1341 som EU. Människor som flyr krig och förtryck har rätt till en  
1342 individuell prövning av sina asylskäl. Permanenta  
1343 uppehållstillstånd och familjeåterförening är grundläggande för att  
1344 människor ska kunna börja nya liv i ett nytt land.

1345 För att det ska fungera praktiskt behövs också ett starkt  
1346 välfärdssamhälle som ger språkkunskaper och praktiska  
1347 möjligheter att arbeta och leva på samma trygga villkor som andra.  
1348 Det står i skarp konflikt med kapitalets intresse av att det bor  
1349 människor i Sverige som saknar grundläggande trygghet och därför  
1350 kan användas för att sätta press på löner och arbetsvillkor.

## 1351 **Brottsbekämpning**

1352 Ingen människa ska behöva utsättas för brott. Samhället behöver  
1353 kunna agera samlat, effektivt och rättssäkert för att förhindra brott  
1354 och ge den som utsatts stöd och upprättelse. Goda resurser till  
1355 polis, socialtjänst och andra aktörer är viktiga i det arbetet.

1356 Vägen till ett samhälle med låg brottslighet går genom en  
1357 genomtänkt människosyn, där vi bygger upp stabila sammanhang  
1358 som faktiskt förmår bryta destruktiva levnadsbanor. Starka  
1359 lokalsamhällen, välfungerande skolor, meningsfull fritid och full  
1360 sysselsättning är avgörande för att varje människa ska hitta  
1361 konstruktiva sammanhang att vara i. Straff och andra påföljder för  
1362 brott behöver vara noggrant utformade för att faktiskt leda till lägre  
1363 brottslighet och inte förvärra problem.

1364 Vi vill se ett genomgripande arbete mot våldsbrottslighet som utgår  
1365 från forskningen. Genom att sänka acceptansen för social press och  
1366 våld kan vi bygga ett samhälle där alla människor växer upp med  
1367 en stark känsla för sin egen och andras integritet. Vi vill fortsätta  
1368 det historiska skiftet mot en samtyckeskultur, bort från  
1369 förväntningar om att kunna kontrollera sin partner eller sina  
1370 närstående. Materiell trygghet i form av till exempel ekonomisk  
1371 självständighet och bostäder betyder också mycket för människors  
1372 möjligheter att ta sig ur destruktiva sammanhang.

1373 Arbetet mot det patriarkala våldet behöver bygga på en förståelse  
1374 för de maktmönster som riskerar att gå över i psykiskt och fysiskt  
1375 våld. Det går att förebygga med ett riktat arbete mot de olika

1376 uttryck det tar sig, som sexköp och hedersförtryck. Kvinno- och  
1377 tjejjourerna gör ett viktigt, självständigt arbete som staten och  
1378 kommunerna behöver lära av och stödja.

1379 Ekonomisk brottslighet i företag leder till allvarliga konsekvenser,  
1380 bland annat i form av farlig arbetsmiljö. Det fiffler leder till att  
1381 seriösa företag slås ut. Det handlar i hög utsträckning om överlagda  
1382 beslut, där risken för upptäckt kan spela stor roll. Vi vill gå mot en  
1383 större samhällelig insyn i företag där det behövs för att stävja fusk  
1384 med till exempel skatter och anställningar. Det behövs en effektiv  
1385 uppföljning av den organiserade ekonomiska brottsligheten för att  
1386 förhindra att den också börjar ta sig uttryck i till exempel  
1387 korruption eller våld.

## 1388 **Internationella relationer**

1389 Vi vill se ett robust samhälle som är byggt för att klara olika sorters  
1390 kriser. Investeringar i samhällets kärnverksamheter, gemensamt  
1391 ägande i nyckelsektorer och medvetna strategier för landets  
1392 ekonomiska utveckling är viktiga delar av det. Sverige har goda  
1393 möjligheter att bli mer självförsörjande på energi och livsmedel.

1394 Vi vill se ett modernt totalförsvar byggt på allmän värnplikt, med  
1395 en bred förmåga att möta olika former av kriser Sverige kan ställas  
1396 inför. Sveriges försvarsmakt behöver kapacitet att delta i  
1397 fredsbevarande insatser med FN-mandat.

1398 Världen behöver gå mot fred, nedrustning och färre vapen i  
1399 cirkulation. Det behövs en politisk medvetenhet om hur både  
1400 vinstintressen och stormaktsintressen drar åt helt andra håll. Vi vill  
1401 se ett starkt statligt ägande i vapenproduktionen för att  
1402 säkerhetspolitiska nyckelbeslut ska fattas med ett  
1403 helhetsperspektiv.

1404 Det är viktigt att Sverige kan agera självständigt från stormakter  
1405 som USA, Kina och Ryssland för att inte dras in i geopolitiska  
1406 konflikter utan tvärtom kunna verka för att förebygga dem. Vi vill  
1407 att Sverige står fritt från Nato och verkar för att de  
1408 försvarssamarbeten vi ingår i utvecklas i en mer i defensiv riktning.  
1409 Vi arbetar för en värld helt fri från kärnvapen.

1410 Vår utgångspunkt är att politiska konflikter i andra länder är  
1411 komplexa historiska processer, särskilt när de tar sig väpnade  
1412 former. Sverige kan ofta göra störst skillnad genom att konsekvent  
1413 försvara internationell rätt, mänskliga rättigheter och gemensamma  
1414 ekonomiska insatser.

1415 Människor världen över har gemensamma intressen av ekonomisk  
1416 och demokratisk frigörelse. Det syns till exempel i arbetet för att  
1417 säkra generiska läkemedel eller mot handelsavtal som inskränker  
1418 utrymmet för demokratiska beslut. Vi vill att Sverige verkar för  
1419 skuldavskrivning, solidariskt bistånd och rättvisa handelsvillkor.

1420 Sverige behöver utveckla ett konstruktivt samarbete med andra  
1421 länder i klimatomställningen. Vi vill att Sverige ska spela en  
1422 pådrivande roll för långtgående internationella klimatavtal, som  
1423 både underlättar omställningen och ställer krav på takten.

1424 Tekniköverföring och klimattullar är viktiga verktyg för det. De  
1425 länder som historiskt stått för de största utsläppen har ett särskilt  
1426 ansvar att ta. Omställningen behöver gå hand i hand med att ta  
1427 världen ur fattigdom.

1428 Väl fungerande internationella samarbeten behöver byggas med  
1429 den nationella självbestämmanderätten som grund. Alla länder och  
1430 regioner ska ges möjlighet att kontrollera sin produktion, sina  
1431 finansiella flöden och sina naturresurser. Folkrådet behöver  
1432 försvaras och fördjupas. På områden där det finns specifika behov  
1433 av bindande samarbeten är mellanstatligt överenskomna  
1434 minimiregler vanligtvis en bättre väg att gå än överstatliga beslut.

1435 Vi vill se ett tätt samarbete mellan de nordiska länderna och ett gott  
1436 samarbete mellan de europeiska länderna. Det är särskilt viktigt på  
1437 områden som klimat, miljö, transporter och krishantering. Genom  
1438 att agera tillsammans ökar också ländernas möjligheter att reglera  
1439 finansiella flöden och internationella storföretag. Den europeiska  
1440 konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de  
1441 grundläggande friheterna är en bra grund för samarbete.

1442 Vi är däremot kritiska till EU:s odemokratiska struktur, som får  
1443 allvarliga konsekvenser för många länder både i och utanför EU.

1444 Kommissionens och centralbankens grundläggande politiska  
1445 inriktning ligger utanför medborgarnas kontroll och det saknas  
1446 tydliga sätt att hålla någon ansvarig för fattade beslut.

1447 Beslutsprocesserna sker till stor del utan demokratisk insyn, men i  
1448 tät samverkan med lobbyister. Det är en struktur som byggts upp  
1449 för att svara mot kapitalets intressen snarare än människors. Bland  
1450 annat därför måste Sverige fortsatt stå utanför valutaunionen EMU.

1451 EU-rätten innehåller orimliga begränsningar av medlemsländernas  
1452 rätt att genomföra den politik de vill, även när besluten har fattats  
1453 demokratiskt. Så länge de villkoren består utgör EU ett hinder för  
1454 genuint progressiv förändring. Det gör att Vänsterpartiet behöver  
1455 hålla fast vid alternativet att Sverige kan lämna EU. Ett utträde är

1456 inget självändamål, men kan visa sig nödvändigt för att bygga ett  
1457 bättre samhälle i en situation där EU ställer sig i vägen för det. Det  
1458 kan också vara ett nödvändigt självförsvar mot angrepp på  
1459 grundläggande delar av det samhälle vi byggt upp, till exempel i  
1460 frågor om välfärd, arbetsrätt eller demokrati. Vi ser att det skulle  
1461 väcka komplexa frågor om bland annat handelsvillkor och  
1462 långsiktiga samarbetsformer.

1463 Samtidigt kan den sortens konflikter också sätta tryck på EU-  
1464 strukturerna att hålla sig till en mer demokratiskt legitim roll. Trots  
1465 EU:s långtgående försök att likrikta medlemsländerna ser vi att  
1466 medlemskapet i själva verket ser väldigt olika ut, med en lång rad  
1467 formellt och informellt accepterade undantag. Vi ser en lösare  
1468 anslutning till EU, med folkligt förankrade undantag, som en  
1469 möjlig väg framåt.

1470 De framsteg som trots förutsättningarna gjorts inom ramen för EU  
1471 är viktiga att försvara och bygga vidare på. Det handlar bland annat  
1472 om utbyte mellan länder och vissa klimat- och miljöregleringar.  
1473 Ibland uppstår komplexa situationer där en kortsiktig framgång  
1474 riskerar att leda till långsiktiga problem, för att frågor börjar  
1475 avgöras i EU istället för i ländernas långt mer demokratiska  
1476 processer. Vi agerar pragmatiskt för att både förändra inom ramen  
1477 för EU:s strukturer och utmana dem, beroende på situationen.

1478 FN är en viktig organisation för fred, avspänning och nedrustning  
1479 som trots många problem byggt upp början till en legitim  
1480 internationell ordning. Vi vill att Sverige arbetar för en  
1481 demokratisering av FN:s beslutande strukturer som bryter  
1482 stormakternas dominerande ställning.

## 1483 **Vänsterpartiet**

1484 Vänsterpartiet är en organisation där vi tillsammans agerar och gör  
1485 skillnad i samhället. Vi arbetar för sammanhållning och frigörelse i  
1486 rörelser och i parlamenten, i bostadsområden och på arbetsplatser, i  
1487 hela Sverige från norr till söder.

1488 Vi inspireras av de marxistiska och feministiska idétraditionerna  
1489 när vi utvecklar vårt praktiska arbete och våra politiska förslag. Vi  
1490 vill se ett brett, demokratiskt och aktivt ledarskap på alla nivåer i  
1491 partiet, som utgår från de politiska situationer vi är i och tar fram  
1492 strategier för att svara på dem.

1493 Vi bygger en organisation som är medveten om utmaningarna för  
1494 en genuin demokratisering. Den politiska makten behöver en stadig

1495 grund i människors livsvillkor. Vi vill bryta upp de gamla  
1496 strukturer som fortfarande håller tillbaka många från att delta på  
1497 jämlika villkor i det politiska livet.

1498 En av våra styrkor är att människor med olika erfarenheter,  
1499 perspektiv, förslag, idéer och viljor möts hos oss. Det ger insikter  
1500 som betyder mycket för att skapa ett politiskt projekt som kan  
1501 samla ett bredare stöd. Därför är det viktigt för oss med en stark  
1502 förtroendekultur, där alla känner sig trygga att dela med sig av hur  
1503 de tänker.

1504 Vi vill skapa en varm och välkomnande organisation med ett brett  
1505 förtroende både i städerna och på landsbygden, i förorterna och i  
1506 bruksorterna. Vi behöver människor från alla håll i samhället som  
1507 agerar för politisk förändring. Vi strävar efter en politisk roll som  
1508 öppnar för fler att känna sig hemma i Vänsterpartiet.

1509 Att vara med i Vänsterpartiet handlar om att arbeta tillsammans för  
1510 ett bättre samhälle, som bygger på trygghet, frihet och jämlikhet.  
1511 Du är varmt välkommen!

